

Juli 2012

**Berenschot**

# **Inventarisatie informatiebehoefte brandweerstatistiek**

Eindrapport



**Uitgave**

Berenschot Groep BV  
Postbus 8039  
3503 RA Utrecht

**Datum**

Juli 2012

**Opdrachtgever**

WODC/ministerie van Veiligheid en Justitie  
Afdeling Extern Wetenschappelijke betrekkingen  
Schedeldoekshaven 131  
2511 EM Den Haag

**Auteurs**

Gert Jan Bosland (Berenschot)  
Peter van Zanten (Berenschot)  
Eric Warners (Berenschot)

**Bestellingen**

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever

## Inventarisatie informatiebehoefte brandweerstatistiek

Eindrapport

<b>Inhoud</b>	<b>Pagina</b>
<b>Samenvatting</b>	<b>1</b>
<b>1. Inleiding</b>	<b>5</b>
1.1 Aanleiding van het onderzoek	5
1.2 Het doel van het onderzoek	6
1.3 Leeswijzer	7
<b>2. Aanpak van het onderzoek</b>	<b>8</b>
2.1 Combinatie van onderzoeksmethoden	8
2.2 Documentstudie	8
2.3 Verkennende interviews	9
2.4 Online-enquête	10
2.5 Groepsinterviews m.b.v. GDR-instrument	10
2.6 Expertsessies	11
2.7 Validatie-interviews	12
<b>3. Achtergrond van het onderzoek</b>	<b>13</b>
3.1 Brandweerstatistiek en het CBS	13
3.2 Aandacht voor de brandweer als leverancier	15
3.3 Kwetsbaarheden huidige brandweerstatistiek	17
<b>4. Schets van de huidige brandweerstatistiek</b>	<b>19</b>
4.1 Opbouw van de huidige brandweerstatistiek	19
4.2 Vorm, frequentie en actualiteit	21
4.3 Bruikbaarheid van de huidige statistiek	22
4.4 Belangrijkste kritiepunten	23
<b>5. Informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek</b>	<b>25</b>
5.1 De hoofdstructuur van de informatiebehoefte	25
5.2 Afbakening van de informatiebehoefte	27
5.3 Tijdelijke thema's ter verdieping	35
5.4 Behoeften ten aanzien van vorm, actualiteit en frequentie	36

<b>Inhoud (vervolg)</b>	<b>Pagina</b>
<b>6. Verkenning van de haalbaarheid</b>	<b>39</b>
6.1 Het belang van de brandweer als gegevensleverancier	39
6.2 De beschikbaarheid van informatie	39
6.3 Motivatie en manipulatie	44
<b>7. Conclusies en aanbevelingen</b>	<b>48</b>
7.1 Conclusies	48
7.2 Beantwoording onderzoeksvragen	48
7.3 Enkele aanbevelingen voor het vervolg	56
<b>8. Geraadpleegde literatuur</b>	<b>59</b>

Bijlagen:

- I. Samenstelling begeleidingscommissie
- II. Respondenten verkennende interviews
- III. Respondenten GDR-sessies
- IV. Respondenten expertsessies
- V. Respondenten validatie-interviews
- VI. Resultaten GDR-sessies
- VII. Vergelijking CBS Brandweerstatistiek met de World Fire Statistics en de Fire Statistics Europe

## Samenvatting

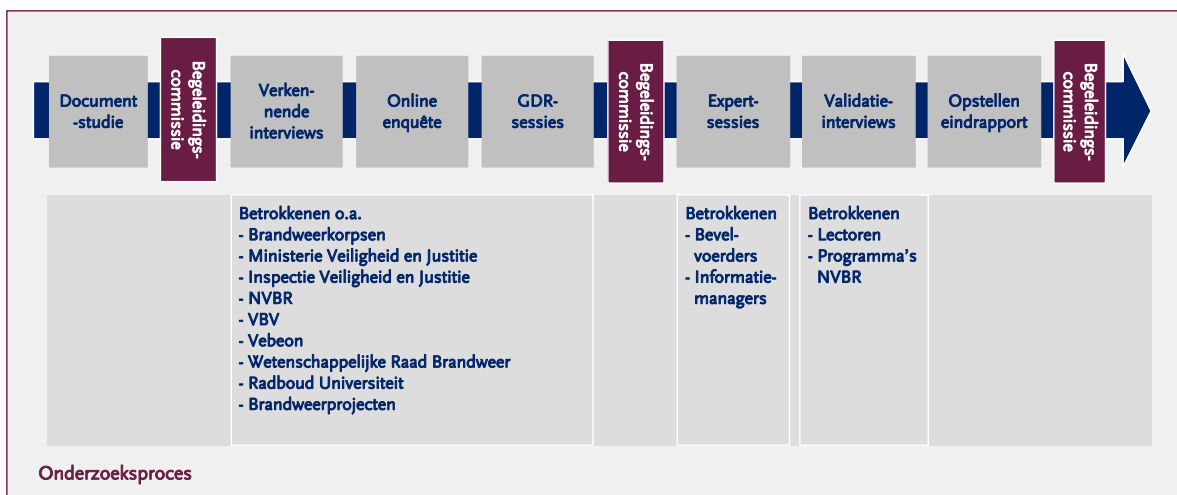
### Aanleiding en doel

Sinds 1933 beschikt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over brandweergegevens. De publicatie van de gegevens over de brandweer beoogt per kalenderjaar informatie te geven over de rol en werkzaamheden van de Nederlandse brandweer. Of de brandweerstatische wel een adequaat inzicht geeft in het functioneren van de Nederlandse brandweer staat echter ter discussie. Het (voort)bestaan van de CBS Brandweerstatische als belangrijke informatiebron is van belang voor brandweer, bestuurders, beleidmakers en wetenschappers.

Dit was aanleiding voor het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) om met het CBS, de Nederlandse Vereniging voor Brandweertzorg en Rampenbestrijding (NVBR) en de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) het initiatief te nemen om het project Verbeteren Brandweerstatische te starten. Dit onderzoek is de allereerste stap van dit project. Het doel van dit onderzoek is om de behoeften van de verschillende afnemers van de brandweerstatische in beeld te brengen.

### Aanpak van het onderzoek

In het volgende figuur is de aanpak van het onderzoek weergegeven:



De aanpak van het onderzoek heeft gewerkt als een trechter: van een brede verkenning van de behoeften ten aanzien van de brandweerstatische door diverse interviews en een online-enquête, naar een verdieping van de informatiebehoefte tijdens de verschillende GDR-sessies. De laatste stap van het onderzoek was de validatie van de onderzoeksresultaten. De validatie heeft invulling gekregen in de vorm van twee expertsessies en een serie validatie-interviews.

## Belangrijkste onderzoeksbevindingen

Het onderzoek is samen te vatten in de volgende drie hoofdconclusies:

*Ten eerste* blijkt uit het onderzoek dat de huidige brandweerstatistiek niet voldoet aan de wensen van de afnemers. De meeste genoemde redenen voor de beperkte bruikbaarheid van de brandweerstatistiek zijn dat de cijfers maar een beperkt zicht geven op de praktijk omdat niet alle korpsen informatie aanleveren. Ook speelt mee dat de brandweerkorpsen deels incomplete of onjuiste data aanleveren. Daar bovenop komt dat voor de meeste respondenten geldt dat de gegevens bij publicatie niet actueel genoeg meer zijn om goed te kunnen gebruiken bij het uitoefenen van hun functie.

*Ten tweede* is vastgesteld dat de informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek in het verloop van de tijd zijn veranderd, en zodoende niet meer goed aansluiten bij de huidige brandweerstatistiek. In lijn met de ontwikkelingen binnen het brandweerdomein is steeds meer behoefte aan informatie over de 'voorkant' van het brandweerwerk: risicobeheersing en operationele voorbereiding. Binnen de bestaande thema's (brand, hulpverlening en bedrijfsvoering) is eveneens behoefte aan informatie die beter aansluit bij de huidige wet- en regelgeving en de dagelijkse praktijk van de brandweer.

		Meldingen	Kosten
		Branden	Personeel
		Hulpverlening	
Huidige hoofdstructuur			

Risicobeheersing	Operationele voorbereiding	Incidentbestrijding	Bedrijfsvoering
Brandpreventie	Vakbekwaamheid	Meldingen	Financiën
		Basisbrandweezorg	Personeel
		Specialistische inzet	Materieel
Voorgestelde hoofdstructuur			

*Ten derde* is duidelijk geworden dat de huidige informatiestructuur niet toereikend is om tot een bruikbare brandweerstatistiek te komen; niet aan de huidige noch aan de voorgestelde thema's en onderwerpen kan via de huidige informatiestructuur een betrouwbare en valide invulling worden gegeven. De huidige informatiestructuur kent de volgende drie knelpunten:

1. Via de bevelvoerder kan niet alle informatie uitgevraagd worden, omdat hij simpelweg niet alle informatie beschikbaar heeft (denk aan: schadebedrag, functie van het object et cetera).
2. Via de bevelvoerder kan geen verdiepende informatie worden verzameld omdat niet elke bevelvoerder hiervoor over de juiste expertise beschikken (denk aan: informatie over specialistische inzetten).
3. De bevelvoerder kan bepaalde informatie wél aanleveren (voornamelijk basale informatie over de inzet) maar is niet altijd gemotiveerd om dit accuraat te doen.

Knelpunt 1 en 2 kunnen worden opgelost door bij het samenstellen van de brandweerstatistiek gebruik te maken van diverse bronnen, zowel binnen als buiten de brandweer. Het uitgangspunt is dat de rol van de brandweer bij de levering zich beperkt tot informatie over de activiteiten van de brandweer. De overige informatie kan betere via andere bronnen worden verzameld. De informatie over de activiteiten van de brandweer wordt zoveel mogelijk geleverd via de bestaande registratiesystemen. Verdiepende informatie over de activiteiten van de brandweer wordt geleverd door specialisten.

Knelpunt 3 vraagt om een mentaliteitsverandering bij de bevelvoerders. Behalve dat veel demotivatie bij de bevelvoerders al weggenomen wordt door hen alleen te bevragen op informatie die alleen zij ter beschikking hebben, moeten de bevelvoerders ook intrinsiek gemotiveerd raken om accurate informatie aan te leveren aan het CBS. Daarbij is een belangrijk gegeven dat de mate waarin de leverancier van de informatie zelf baat heeft bij een nauwkeurige registratie in belangrijke mate de kwaliteit van de informatie bepaalt. Er zijn verschillende manieren te bedenken om de bevelvoerder directer te confronteren met het belang van een nauwkeurige registratie.

## Enkele aanbevelingen

Op basis van het onderzoek heeft Berenschot enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van het verbeteren van de brandweerstatistiek:

- Sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande registratiesystemen

Veel informatie over de brandweer kan relatief eenvoudig beschikbaar gemaakt worden vanuit meldkamersystemen, databases van brandonderzoeksteams et cetera. Ook zou veel meer informatie uit de registratiesystemen van (keten)partners benut kunnen worden. Het advies is om na het afronden van deze fase eerst te inventariseren welke informatie beschikbaar is en welke definities gebruikt worden om vervolgens pas een werkbaar definitieboek en informatiestructuur uit te werken. Het zou namelijk kunnen zijn dat prioriteren om reden van een te lange vragenlijst niet meer nodig is als veel gegevens vanuit andere bronnen beschikbaar zijn.

- Maak zoveel mogelijk gebruik van bestaande indelingen

Er is binnen de brandweer een groot aantal landelijke en regionale initiatieven, waarin definities zijn vastgelegd. Deze definities blijken echter niet altijd landelijk vastgesteld te zijn, waardoor gegevens onvoldoende vergelijkbaar zijn. Gezien het dwingende karakter van de CBS-statistiek is het van belang hier nauw op te trekken met de branche: de nieuwe statistiek kan een goed hulpmiddel zijn om landelijke uniformiteit te realiseren.

- Verduidelijk vanuit het CBS het doel van de brandweerstatistiek

De informatiebehoefte van de verschillende afnemers verschillen sterk. Het streven om de brandweerstatistiek af te stemmen op de informatiebehoefte van de afnemers kent vanuit het CBS ons inziens nog onvoldoende kader, waardoor de functie van de statistiek 'opgerekt' kan worden tot een landelijke brandweerdatabank. Als het CBS wil voorkomen dat haar rol uitdijt tot 'de leverancier van een datawarehouse voor de brandweer' adviseren wij om het overkoepelende doel van de CBS Brandweerstatistiek duidelijker af te bakenen dan nu het geval is.

Naar ons idee is deze discussie geen onderdeel van het project 'Verbeteren brandweerstatistiek' maar een opdracht voor het CBS. De uitkomsten van deze strategische discussie zijn vanzelfsprekend wel bepalend voor het vervolg van het project.

- Rampenbestrijding en crisisbeheersing

(De coördinatie van) Rampenbestrijding en crisisbeheersing is geen 'eigendom' of 'monopolie' van de brandweer maar de brandweer levert wel een belangrijke bijdrage aan deze gezamenlijke taak van de hulpverleningsdiensten. Er is op dit moment nauwelijks statistische informatie hierover beschikbaar. Als er bij het CBS geen plannen voor een separate statistiek op dit thema zijn, adviseren wij om in de hoofdstructuur onder bijvoorbeeld Incidentbestrijding ook aantallen GRIP3- en GRIP4-incidenten inzichtelijk te maken, inclusief de specifieke inzet van de brandweer hierbij.



## 1. Inleiding

### 1.1 Aanleiding van het onderzoek

Sinds 1933 beschikt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over brandweergegevens. In de eerste periode van 1933 tot 1941 werden alleen de getallen van gemeenten boven de 20.000 inwoners opgenomen in de brandweerstatistiek. Sinds 1941 worden gegevens over de werkzaamheden van de brandweerkorpsen in heel Nederland verzameld. De publicatie van de gegevens over de brandweer beoogt per kalenderjaar informatie te geven over de rol en werkzaamheden van de Nederlandse brandweer.

Of de brandweerstatistiek wel een adequaat inzicht geeft in het functioneren van de Nederlandse brandweer staat echter ter discussie. Belangrijke kritiekpunten zijn dat de statistiek gebaseerd is op gedateerde vragenlijsten<sup>1</sup> en incomplete en incorrecte gegevens omvat. Bovendien worden vraagtekens geplaatst bij de bruikbaarheid van de bij publicatie 10 maanden oude gegevens, zeker in de huidige tijd.<sup>2</sup>

Het (voort)bestaan van de CBS Brandweerstatistiek als belangrijke informatiebron is van belang voor brandweer, bestuurders, beleidmakers en wetenschappers. Dit was aanleiding voor het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) om met het CBS, de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) samen te gaan werken aan het project Verbeteren Brandweerstatistiek.

Dit project is opgedeeld in twee afzonderlijke opeenvolgende projecten, namelijk het project Verbeteren Brandweerstatistiek Ontwikkelfase en het project Verbeteren Brandweerstatistiek Implementatiefase. Het project Verbeteren Brandweerstatistiek Ontwikkelfase bestaat uit twee deelprojecten:

- Deelproject 1: Inventariseren van de informatiebehoefte bij de afnemers van de CBS Brandweerstatistiek.
- Deelproject 2: Beoordelen van deze informatiebehoefte en dit vergelijken met de huidige enquêteformulieren van de CBS Brandweerstatistiek, het definiëren van nieuwe begrippen en actualiseren van de huidige CBS enquêteformulieren.

Dit rapport beslaat deelproject 1 van het project Verbeteren Brandweerstatistiek Ontwikkelfase. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van het WODC, dat voor dit onderzoek een begeleidingscommissie heeft samengesteld (zie bijlage I).

---

<sup>1</sup> De huidige vragenlijsten die de basis vormen van de gegevensverzameling zijn sinds 1993 niet meer geactualiseerd.

<sup>2</sup> Tonnaer, C. (2010).

## 1.2 Het doel van het onderzoek

Het hoofddoel valt uiteen in twee belangrijk subdoelen. Het eerste subdoel is het daadwerkelijk in beeld brengen van de behoeften van de afnemers. De informatiebehoefte worden daarbij vertaald naar een 'nieuwe' afbakening van de thema's van de brandweerstatistiek. Het tweede subdoel is het verkennen van de haalbaarheid. Hier gaat het vooral om de vraag of de informatie beschikbaar is en of men bereid is de informatie aan te leveren. Deze doelen zijn geoperationaliseerd in verschillende onderzoeksvragen:

Onderzoeksvragen
1. Wie zijn de afnemers van de huidige brandweerstatistiek?
2. Waarvoor wordt de informatie uit de brandweerstatistiek gebruikt?
3. Welke verschijningsfrequentie kent de verbeterde brandweerstatistiek?
4. Wat zijn eisen van de afnemers ten aanzien van betrouwbaarheid, validiteit en tijdigheid?
5. In welke mate verstaan de afnemers hetzelfde onder de begrippen van het trefwoordenregister van het CBS?
6. Welke thema's zijn - kijkend naar de bestaande themastructuur van de Brandweerstatistiek - volgens de verschillende afnemers wenselijk?
7. In hoeverre bestaat bij de afnemers een onderscheid in een structurele informatiebehoefte en een verdiepende/tijdelijke informatiebehoefte?
8. Welke knelpunten bestaan er bij het aanleveren van de gewenste gegevens? <sup>3</sup>
9. Wie beschikken over de informatie om de brandweerstatistieken te kunnen opmaken?
10. Hoe kunnen de gewenste gegevens het best verzameld en vervolgens veredeld worden?
11. Wat zijn de belangrijkste gegevensbronnen en op welk niveau liggen de bronnen (nationaal, regionaal of lokaal niveau)?

Deze onderzoeksvragen zijn beantwoord in hoofdstuk 7.

---

<sup>3</sup> In het onderzoek wordt primair gekeken naar de bestaande knelpunten bij de aanlevering van de gewenste informatie. Het antwoord op vraag 9 t/m 11 zien wij dan ook vooral als eventuele 'bijvangst' die in volgende fasen van het project verder uitgewerkt dient te worden. In het hoofdstuk 'Conclusies en aanbevelingen' zijn deze vragen op de hoofdlijnen beantwoord door voor de verschillende knelpunten een oplossingsrichting te beschrijven.

## 1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak van het onderzoek toegelicht. Centraal in het hoofdstuk staat hoe de combinatie van onderzoeksmethoden heeft geleid tot de definitieve resultaten.

In hoofdstuk 3 wordt stilgestaan bij de rol van het CBS en eerdere onderzoeken naar de brandweerstatistiek. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 een schets gegeven van de huidige brandweerstatistiek. In het hoofdstuk wordt ook een beeld geschetst van de bruikbaarheid van de huidige brandweerstatistiek.

In hoofdstuk 5 worden de informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek gepresenteerd. Deze informatiebehoefte zijn daarbij vertaald naar een voorstel voor een nieuwe thema-structuur.

In hoofdstuk 6 wordt de aanlevering van de informatie verkend, waarbij vooral oog is voor de belangrijkste knelpunten.

Ter afsluiting wordt in hoofdstuk 7 een samenvatting van het onderzoek gepresenteerd. De samenvatting bestaat uit enkele hoofdconclusies, gevolgd door de antwoorden op de verschillende onderzoeksvragen. In dit hoofdstuk worden ook aanbevelingen voor het vervolg geformuleerd.

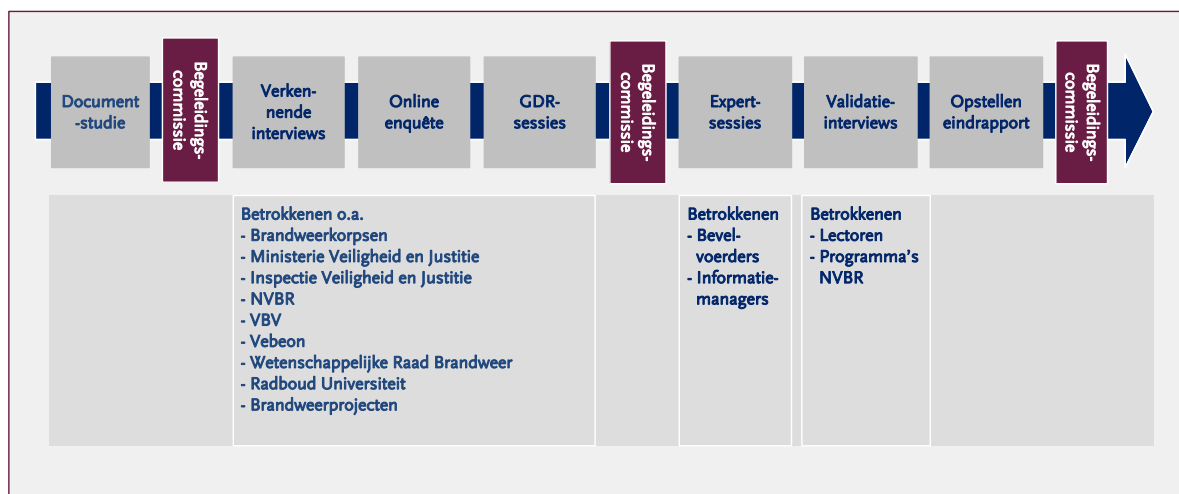
## 2. Aanpak van het onderzoek

### 2.1 Combinatie van onderzoeksmethoden

De verschillende onderzoeksvragen zijn beantwoord door een combinatie van de volgende onderzoeksmethoden:

- Documentstudie
- Verkennende interviews
- Online enquête
- GDR-sessies
- Expertsessies en
- Validatie-interviews

**Figuur 1: Onderzoeksproces**



In het vervolg van dit hoofdstuk worden de verschillende methoden en de onderlinge samenhang beschreven.

### 2.2 Documentstudie

Een belangrijke eerste stap van het onderzoek is het in kaart brengen van verschillende afnemers van de brandweerstatistiek.

Om de scope zo breed mogelijk te houden, is dit gebeurd door niet te denken vanuit de lijst met de bekende afnemers maar door te denken vanuit de vraag: “welke functies heeft de Brandweerstatistiek?”<sup>4</sup> Deze vraag is beantwoord door het bestuderen van voorgaande onderzoeken naar de brandweerstatistiek, en relevante documentatie zoals het kwaliteitskader van CBS en andere vergelijkbare statistieken.<sup>5</sup> Op basis van de functionele indeling zijn vervolgens de verschillende (groepen) afnemers geïnterviewd.<sup>6</sup> Deze inventarisatie van afnemers is input geweest voor het selecteren van de respondenten voor de verkennende interviews.

## 2.3 Verkennende interviews

In het vervolg zijn in totaal 13 sleutelfunctionarissen geïnterviewd.<sup>7</sup> Bij de selectie van de respondenten was het uitgangspunt dat voor iedere functie van de brandweerstatistiek ten minste één afnemer vertegenwoordigd moest zijn.<sup>8</sup> Het primaire doel van de verkennende interviews was om de verschillende belangen en onderlinge verhoudingen van de afnemers in beeld te krijgen. De interviews hadden een open karakter waarbij naast de belangen en onderlinge verhoudingen ook de inhoudelijke informatiebehoefte en de verwachtingen ten aanzien van de vorm van de brandweerstatistiek zijn verkend. Hieronder is kort aangegeven welke organisaties in deze fase zijn betrokken.<sup>9</sup>

- Diverse brandweerkorpsen
- Inspectie VenJ
- Ministerie van VenJ
- NVBR
- Radboud Universiteit Nijmegen
- VEBON (Ondernemersverenigingen voor ondernemers die gespecialiseerd zijn in brandveiligheids- en beveiligingsvraagstukken)

---

<sup>4</sup> Deze manier van respondenten selecteren staat bekend onder de naam, *theoretical sampling*. De kerngedachte is dat je het meest volledige overzicht van respondenten kan krijgen door te denken vanuit de hoofdvraag van het onderzoek. Zie onder meer het boek *Social Research Methods* van Bryman (2004: 404).

<sup>5</sup> Er is specifiek gekeken naar de CBS-statistiek ‘Geregistreerde criminaliteit, misdrijven en verdachten’ en de beschikbare gegevens over politie en GGD’en via Statline.

<sup>6</sup> De indeling van afnemers is ter akkoord voorgelegd aan de begeleidingscommissie.

<sup>7</sup> Twee van deze interviews waren een dubbelinterview.

<sup>8</sup> De definitieve selectie van respondenten is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de begeleidingscommissie.

<sup>9</sup> In bijlage II staat het volledige overzicht van de verschillende respondenten.

- VBV
- Wetenschappelijke Raad Brandweer

## 2.4 Online-enquête

Na de verkennende interviews is een online-enquête uitgezet onder 98 gebruikers van de statistiek (Brandweerkorpsen, Ministerie van VenJ, Ministerie van BZK, brandwondenstichting, ANP, VBV, NVBR, VNG, adviesbureaus etc.).<sup>10 11</sup> De enquête had als doel om in beeld te brengen in welke mate de inhoudelijke behoeften van de verschillende afnemers aansluiten bij de huidige statistiek.<sup>12</sup> De enquête bestond uit een korte beschrijving van de verschillende thema's, onderwerpen en informatie-items. De vraag aan de respondenten was om aan te geven of deze informatie relevant is voor het uitvoeren van hun functie. Aan het eind van de enquête bestond de mogelijkheid om andere (informatie)behoeften ten aanzien van de brandweerstatistiek te benoemen.

## 2.5 Groepsinterviews m.b.v. GDR-instrument

Door de verschillende belangen van de afnemers van de brandweerstatistiek te vergelijken (oftewel: het resultaat van de verkennende interviews en de online-enquête), is het aantal doelgroepen teruggebracht van 8 naar 5. Dit is gedaan door doelgroepen met vergelijkbare belangen bij de brandweerstatistiek samen te voegen.<sup>13</sup> In overleg met de begeleidingscommissie is voor iedere doelgroep vervolgens een selectie van respondenten gemaakt. Er is daarbij bewust gekozen om inhoudelijk specialisten uit te nodigen. Per doelgroep zijn de respondenten uitgenodigd om deel te nemen aan een groepsinterview.

In de groepsinterviews zijn vervolgens de informatiebehoefte per doelgroep verdiept. Om precies te zijn was het doel van de groepsinterviews om de 'witte vlekken' van de huidige brandweerstatistiek in beeld te brengen en tegelijkertijd de behoeften ten aanzien van vorm, frequentie en actualiteit van de brandweerstatistiek te inventariseren. Het zwaartepunt van de sessies lag op het in beeld krijgen van de informatiebehoefte.

Voor zowel het verdiepen van de informatiebehoefte als de wensen ten aanzien van vorm, frequentie en actualiteit is het instrument *Group Decision Room* (GDR) ingezet.<sup>14</sup>

---

<sup>10</sup> Uiteindelijke respons was 56%.

<sup>11</sup> Deze groep respondenten stemt overeen met de groep genodigden voor de GDR-sessies (zie paragraaf 2.4)

<sup>12</sup> In deze fase is geen rekening is gehouden met de behoeften ten aanzien van vorm, frequentie, validiteit en betrouwbaarheid van de brandweerstatistiek.

<sup>13</sup> Deze herindeling van de afnemers van de brandweerstatistiek is ter akkoord voorgelegd aan de begeleidingscommissie

<sup>14</sup> Bij de sessies Informatie & Voorlichting is ervoor gekozen om niet het instrument GDR in te zetten vanwege het relatief lage aantal deelnemers. Wel is in deze sessies vrijwel exact dezelfde opbouw en werkwijze

Met het GDR-systeem zijn de informatiebehoefte van een groot aantal respondenten geïventariseerd. Vervolgens zijn op basis van consensus de behoeften gezamenlijk geordend in de vorm van een consistente themastructuur.

In de sessies is ook aan de respondenten gevraagd om verder invulling te geven aan de themastructuur door verschillende onderwerpen en/of indicatoren eraan te koppelen. Tot slot hebben de respondenten de verschillende onderwerpen en/of indicatoren binnen de thema's geprioriteerd door een beperkt aantal punten te verdelen. De totaalscore is een indicatie van het belang dat aan een specifieke behoefte wordt toegekend. Het resultaat van elke GDR-sessie was een nieuwe thema-structuur, waarbij ook de wensen ten aanzien van de vorm, actualiteit en frequentie van de brandweerstatistiek in beeld zijn gebracht.

Na de GDR-sessies hebben wij de resultaten uit de verkennende interviews en de resultaten uit de verschillende groepssessies (GDR) stap voor stap gecategoriseerd. In dit proces was telkens de vraag welke gemeenschappelijke kenmerken de verschillende voorgestelde themastructuren en onderwerpen uit de groepssessies hebben (zie bijlage VI).<sup>15</sup> Het op deze manier vergelijken en vervolgens combineren van de informatie heeft geleid tot het samenbrengen van themastructuren uit de sessies in een voorstel voor de nieuwe hoofdstructuur en een overkoepelend beeld van de behoeften ten aanzien van de vorm, frequentie en actualiteit van de brandweerstatistiek.<sup>16</sup>

## 2.6 Expertsessies

Na het vaststellen van het voorstel voor de nieuwe hoofdstructuur zijn twee expertsessies georganiseerd. Voor deze sessie zijn de leveranciers van de informatie voor de brandweerstatistiek uitgenodigd (voornamelijk bevelvoerders). In beide expertsessies is het voorstel voor de nieuwe hoofdstructuur getoetst door te verkennen hoe haalbaar het is om aan de geïventariseerde informatiebehoefte in de praktijk invulling te geven. Het hoofddoel van de sessies was om de motivatie van de brandweer als belangrijkste gegevensleverancier te peilen. Ook is verkend 'waar' de gewenste informatie beschikbaar is en hoe deze informatie het best kan worden verzameld.

---

gehanteerd. Alleen de laatste stap van de sessie – het prioriteren van de informatiebehoefte – heeft niet plaatsgevonden.

<sup>15</sup> De deelresultaten in de vorm van een voorgestelde thema-structuur per sessie kenden al veel overeenkomsten. Dit heeft betekend dat het resultaat van de analyse niet fundamenteel verschilt van de overkoepelende thema-structuur.

<sup>16</sup> Deze manier van dataverwerking is gebaseerd op de *Grounded Theory* van Glaser en Straus (1967). Later is deze onderzoeksmethode door diverse wetenschappers verder uitgewerkt. Het stap voor stap vertalen van 'stukjes data' naar 'fragmenten aan data' tot verschillende categorieën of concepten is het basiskenmerk van deze tak van onderzoek, zie bijvoorbeeld Bryman (2004).

## 2.7 Validatie-interviews

Om de onderzoeksresultaten te valideren zijn deze (lees: het voorstel voor de hoofdstructuur en de behoeften ten aanzien van de vorm, frequentie en actualiteit van de brandweerstatistiek) getoetst bij experts uit het brandweerdomein met een overkoepelend beeld van de ontwikkelingen binnen en rondom de brandweer. Wij hebben hiervoor de lectoren van de brandweeracademie bevroegd. Specifiek voor het onderdeel bedrijfsvoering is het resultaat getoetst bij de programmaleider Management & Bedrijfsvoering. In deze gesprekken heeft één vraag centraal gestaan: past de voorgestelde themastructuur bij de huidige ontwikkelingen en praktijk binnen het brandweerdomein? Tot slot hebben we de onderzoeksresultaten besproken met enkele programmacoördinatoren van de NVBR.



## 3. Achtergrond van het onderzoek

### 3.1 Brandweerstatistiek en het CBS

De jaarlijkse publicatie Brandweerstatistiek biedt informatie over een breed scala aan werkzaamheden van de Nederlandse brandweer. Het doel van de brandweerstatistiek is om door het openbaar maken van deze informatie een volledig landelijk inzicht te geven in het functioneren van de Nederlandse brandweer: een beeld op basis waarvan de praktijk, beleidsontwikkelaars en de wetenschap verder aan het werk kunnen. Dit hoofddoel van de brandweerstatistiek sluit aan bij de wettelijke taak van het CBS.

#### **Wettelijke taak van het CBS**

Het CBS heeft tot taak het van overheidswege verrichten van statistisch onderzoek ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap en het openbaar maken van de op grond van zodanig onderzoek samengestelde statistiek (artikel 3, wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek)

Het kwaliteitskader van het CBS geeft verder invulling aan deze wettelijke taakstelling. In het kwaliteitskader staat dat bij het samenstellen van de statistiek oog dient te zijn voor de behoeften van de afnemers.<sup>17</sup> Tot op heden is niet verder uitgewerkt wie de verschillende afnemers van de brandweerstatistiek zijn en hoe hun behoeften zich tot elkaar verhouden. Ervaringen opgedaan bij andere projecten leren dat de belangen en behoeften tussen de afnemers uiteen kunnen lopen en dat de belangen zelfs kunnen conflicteren.<sup>18</sup> Een ander uitgangspunt van het kwaliteitskader is dat er naar wordt gestreefd de registratielast voor de aanleverende partijen zo laag mogelijk te houden. Hoe dit uitgangspunt zich verhoudt tot het aansluiten bij de behoeften van de afnemers is uit het kwaliteitskader niet op te maken.

Daarom is het belangrijk om de belangenverschillen tussen de afnemers van de brandweerstatistiek al in de eerste fase van het onderzoek in beeld te krijgen. Om de belangenverschillen inzichtelijk te maken, moeten allereerst de verschillende afnemers worden onderscheiden. Door te denken vanuit de mogelijke functies van de brandweerstatistiek is een overzicht van afnemers samen te stellen. Hiervoor is de hoofdindeling (beleid, praktijk, onderzoek) verder uitgewerkt in 8 functies van de brandweerstatistiek:

---

<sup>17</sup> Zie: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/organisatie/kwaliteitsverklaring/default.htm>.

<sup>18</sup> Zie bijvoorbeeld: Berenschot (2012).

**Tabel 1: Overzicht van de afnemers van de brandweerstatistiek**

Functie	Beschrijving	Gebruikersgroep
Verantwoording naar bestuur	De informatie uit de brandweerstatistiek kan worden gebruikt ter verantwoording richting lokaal/regionaal bestuur. Wij bedoelen hiermee dat de brandweer zich middels de cijfers en andere informatie uit de Brandweerstatistiek jaarlijks kan verantwoorden voor haar inspanningen, maar ook kan uitleggen waarom op bepaalde onderdelen juist lager (of: hoger) gescoord wordt dan bijvoorbeeld het landelijk gemiddelde.	Brandweerkorpsen Gemeentebesturen
Ontwikkelen van beleid	De brandweerstatistiek omvat informatie die belangrijke input kan zijn voor beleidsontwikkeling op verschillende niveaus. Concreter geformuleerd: de cijfers en informatie uit de brandweerstatistiek omvatten belangrijke aanknopingspunten voor beleidsmakers om gericht beleid te ontwikkelen ter verbetering van de brandweezorg en -brandweerorganisatie.	Ministerie van Veiligheid en Justitie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Veiligheidsregio's Gemeenten Nederlands Forensisch Instituut Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Sturing van de organisatie	Brandweerkorpsen kunnen de brandweerstatistiek gebruiken om de eigen organisatie (bij) te sturen. Het vergelijken van de eigen prestaties met de prestaties van andere korpsen kan zicht geven op de verbeterpunten.	Brandweerkorpsen
Informatie en voorlichting	De brandweerstatistiek kan worden gebruikt om informatie van de pers aan te vullen en journalistieke bevindingen te duiden. Het hoofddoel is om het publiek te informeren over het functioneren van de Nederlandse brandweer.	Brandweerkorpsen Diverse media Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Belangenbehartiging	Brandweerstatistiek kan worden gebruikt om aan de leden van vakbonden en andere belangenverenigingen uit te leggen hoe de brandweezorg en de brandweerorganisatie in Nederland er voor staan.	Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers Vakbonden

Functie	Beschrijving	Gebruikersgroep
Verkennen van commerciële kansen <sup>19</sup>	Private organisatie kunnen de brandweerstatistiek gebruiken voor commerciële doeleinden. Zo kunnen aan de hand van de brandweerstatistiek marktkansen in beeld worden gebracht, maar is het bijvoorbeeld ook relevante informatie voor verzekeringsbedrijven, bijvoorbeeld bij het inventariseren van risico's.	Verzekeringsbedrijven Brancheorganisaties Private beveiligingsbedrijven
Inspecties	Brandweerstatistiek kan worden gebruikt voor het toetsen van de uitvoering aan de wettelijke kaders.	Inspectie Veiligheid en Justitie Inspectie Leefomgeving en Transport Inspectie SZW
Onderzoek	De brandweerstatistiek kan worden gebruikt als belangrijke bron van informatie voor (wetenschappelijk) onderzoek. Feiten en cijfers over de prestaties van de brandweer worden in onderzoeken dikwijls gebruikt als relevante (context)informatie, maar ook als aanleiding om nader onderzoek in te stellen.	Onderzoeksraad voor de Veiligheid Universiteiten en Hogescholen Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid Onderzoeksbureaus: Falck/AVD, COT, Crisislab

### 3.2 Aandacht voor de brandweer als leverancier

Behalve afnemers zijn brandweerkorpsen ook leverancier van informatie. Sterker nog, de brandweerkorpsen zijn op dit moment veruit de belangrijkste informatiebron bij het samenstellen van de brandweerstatistiek. De brandweerkorpsen leveren informatie aan over drie van de vier hoofdonderwerpen van de statistiek: brand, hulpverlening en personeel van de gemeentelijke en regionale brandweer.<sup>20</sup> Voor de categorieën brand en hulpverlening geldt dat na elke uitruk het betrokken brandweerkorps gegevens moet aanleveren. De informatie over personeel wordt eenmaal per jaar ingevuld.<sup>21</sup>

<sup>19</sup> De brandweerstatistiek kan weliswaar gebruikt worden om commerciële kansen te verkennen, maar dit is volgens het CBS geen doel.

<sup>20</sup> De categorie 'kosten van de brandweer' komt tot stand op basis van informatie die niet afkomstig is van de brandweer, namelijk gemeenterekeningen en –begrotingen. Verder wordt de informatie van de brandweer over overledenen door brand gecheckt door deze informatie naast de informatie van de politie over 'overleden personen met een niet-natuurlijk oorzaak' te leggen (vgl. NIFV, 2010: 26). Informatie over branden waarbij meer dan 1 miljoen schade is, wordt aangereikt via de 'Brandbrief' van het Verbond van Verzekeraars.

<sup>21</sup> Weening (2006): 3.

De aanlevering van de informatie is al eerder onderwerp van onderzoek geweest.<sup>22</sup> Zo heeft Regioplan in opdracht van het (toenmalige) Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vastgesteld dat in 2004 ongeveer tachtig procent van de korpsen informatie heeft geleverd aan het CBS. Door te kijken naar *de mate* waarin de gegevens worden aangeleverd door de korpsen ontstaat een scherper beeld van de respons. Het blijkt namelijk dat in 2004 iets meer dan de helft van de brandweerkorpsen voor alle incidenten informatie heeft aangeleverd. Ongeveer dertig procent heeft dit slechts voor een deel van de incidenten gedaan. Bijna twintig procent van de korpsen heeft in 2004 helemaal geen informatie aangeleverd aan het CBS.<sup>23 24</sup>

Een andere belangrijke bevinding uit de eerdere onderzoeken is de constatering dat systematisch veel onjuiste informatie wordt aangeleverd aan het CBS.<sup>25</sup> Hiervoor zijn meerdere verklarende factoren te onderscheiden:

- Brandweerkorpsen (lees: bevelvoerders) wordt gevraagd om het CBS gedetailleerde en uitgebreide informatie aan te leveren. De gevraagde informatie is zo gedetailleerd dat het voor de bevelvoerder niet altijd mogelijk is om het formulier volledig en juist in te vullen.<sup>26</sup>
- De administratieve lasten zijn dermate hoog dat men geneigd is om incomplete of onjuiste registraties aan te leveren.<sup>27</sup>
- De motivatie om zorgvuldig en compleet te registreren, is laag doordat men zelf niet of nauwelijks het nut ondervindt van de registraties ten behoeve van de Brandweerstatiek.
- De korpsen hebben het naar eigen zeggen vaak te druk om te registreren. Het registreren van gegevens kent nu eenmaal niet de hoogste prioriteit.

In het onderzoek 'Brandpunt van informatie'<sup>28</sup> wordt aanvullend geconstateerd dat brandweerkorpsen veel meer dan alleen de CBS-gegevens registreren. Brandweerkorpsen hebben ook diverse eigen doelen waarvoor zij informatie proberen te verzamelen. Het valt op dat deze registraties voor eigen gebruik vaak wél nauwkeurig en compleet zijn.

---

<sup>22</sup> In zowel het onderzoek van Weening (2006) als het onderzoek van Stol en anderen (2005) was de aanlevering van informatie overigens niet het hoofdonderwerp van het onderzoek.

<sup>23</sup> Het CBS vangt het ontbreken van informatie op door schattingen te maken voor de ontbrekende gegevens.

<sup>24</sup> Weening (2006): 4; Tonnaer, C. (2010).

<sup>25</sup> Weening (2006); Stol en anderen (2005); NIFV (2010).

<sup>26</sup> Deze bevinding wordt onder meer teruggevonden in het onderzoek van Stol en anderen (2005).

<sup>27</sup> Het aankruisen van een 'nee' in plaats van 'ja' maakt het mogelijk om sommige vragen over te slaan.

<sup>28</sup> Stol en anderen (2005): 26.

In lijn met deze constatering heeft Regioplan al in 2006 geadviseerd om de CBS-registraties zo om te vormen dat ze beter aansluiten op bestaande informatiesystemen bij de brandweer. Het is onduidelijk hoe door het Ministerie van BZK destijds aan deze aanbeveling vervolg is gegeven.<sup>29</sup>

### 3.3 Kwetsbaarheden huidige brandweerstatistiek

De eerdere bevindingen zijn te vertalen naar twee kwetsbaarheden van de huidige brandweerstatistiek:

- De betrouwbaarheid van de brandweerstatistiek staat onder de druk

Lage respons brengt de representativiteit van de brandweerstatistiek in gevaar. Hiermee wordt bedoeld dat in het geval maar weinig brandweerkorpsen de gevraagde gegevens aanleveren, het veel moeilijker is om een goede weergave van de ‘volledige’ werkelijkheid te geven. Met andere woorden: de statistiek geeft dan maar een beperkt beeld van de daadwerkelijk brandweerpraktijk in Nederland.

- De validiteit van de brandweerstatistiek is in het geding

Het feit dat de brandweerkorpsen momenteel deels foutieve en/of incomplete data aanleveren, zorgt ervoor dat de validiteit van de brandweerstatistiek suboptimaal is. De aanlevering van foutieve en incomplete gegevens is te verklaren door diverse ‘systeemfouten’ (denk aan: het belang van een zuivere CBS-registratie is niet breed bekend, bevelvoerders ondervinden geen voordeel bij een zuivere registratie, hoge administratieve lasten). Het gevolg is dat zowel de indrukvaliditeit<sup>30</sup> als de inhoudsvaliditeit<sup>31</sup> in het geding zijn.

---

<sup>29</sup> Weening, 2006.

<sup>30</sup> Onder indrukvaliditeit (*face validity*) wordt verstaan de mate waarin men de indruk heeft dat een meting valide is. Deze validiteit vertrouwt op het vermogen van mensen om intuïtief aan te voelen of een test wel of niet meet wat hij moet meten. Wanneer brandweerblieden het idee hebben dat ze irrelevante of onmogelijke vragen moeten beantwoorden dan is de indrukvaliditeit zeer laag. Een logisch gevolg is dat vervolgens ook de motivatie om gegevens aan te leveren zal dalen.

<sup>31</sup> Inhoudsvaliditeit (*content validity*) kijkt naar de mate waarin de vragenlijst het construct in kwestie meet. Is de test een representatieve afspiegeling van het kennisdomein? De volledigheid van de vragenlijst speelt hierbij dus een rol. Wanneer brandweerblieden foutieve informatie invullen omdat zij niet over de juiste informatie beschikken of gewoon snel klaar willen zijn met de registratie, dan ontbreekt het aan juiste meetresultaten en geven de antwoorden geen goed beeld weer van de brandweerpraktijk.

# Berenschot

De algemene conclusie is dat bij het samenstellen van de huidige brandweerstatistiek (nog) geen werkende balans is gevonden tussen de twee eerder genoemde uitgangspunten van het kwaliteitskader van het CBS: het aansluiten bij de behoeften van de afnemers van de brandweerstatistiek en het tegelijkertijd zoveel mogelijk beperken van de lasten voor de brandweer als belangrijkste gegevensleverancier.

## 4. Schets van de huidige brandweerstatistiek

### 4.1 Opbouw van de huidige brandweerstatistiek

De huidige brandweerstatistiek kent de volgende vijf hoofdthema's

- Meldingen
- Brand
- Hulpverlening
- Personeel
- Kosten van de brandweer

De vijf hoofdthema's omvatten verschillende categorieën. Elk categorie kent weer verschillende subcategorieën. De categorieën samen met de subcategorieën vormen de afbakening van de verschillende thema's. De totale opbouw van de huidige brandweerstatistiek is als volgt:

**Tabel 2: Opbouw van de huidige brandweerstatistiek**

Thema	Categorie	Subcategorie
Meldingen	Brandmeldingen	Schoorsteenbrand Buitenbrand Kleine binnenbrand (Middel)grote binnenbrand Brandmeldingen via brandmeldinstallatie Tijdstip van de brandmelding
	Meldingen voor hulpverlening	Hulpverlening in gebouwen Hulpverlening buiten gebouwen
	Loos alarm	Loos alarm naar aard (brand of hulpverlening) Loos alarmmeldingen via brandmeldinstallatie naar object en oorzaak

# Berenschot

Thema	Categorie	Subcategorie
Brand	Aard van de brand	Schoorsteenbrand Buitenbrand Binnenbrand (klein of groot)
	Uitruktijden, rijtijden en opkomsttijden	Uitruktijden per provincie Rijtijden per provincie Opkomsttijden per provincie
	Objecten en oorzaken van buiten- en binnenbranden	Binnenbranden naar oorzaak Buitenbranden naar oorzaak
	Directe financiële schade	Gemiddeld schadebedrag per brand Brand naar aard en schade Binnen- en buitenbranden met schade naar object
	Slachtoffers en reddingen bij brand	Dodelijke slachtoffers bij brand <sup>32</sup> Gewonde slachtoffers bij brand Geredde slachtoffers bij brand <sup>33</sup>
	Branden in woningen	Opkomsttijd (< 8 min of > 8 min) bij branden in woningen Oorzaak van woningbranden Schadebedrag naar soort woning Branden met schade in woningen Slachtoffers bij branden in woningen Doden en gewonden bij branden in woningen (excl. brandweerpersoneel)

<sup>32</sup> Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen burgerslachtoffers en slachtoffers aan de kant van de brandweer.

<sup>33</sup> In deze categorie wordt onderscheid gemaakt tussen redding door anderen en redding door de brandweer.



# Berenschot

Thema	Categorie	Subcategorie
Hulpverlening	Aard van de hulpverlening	Bergen van een lijk Bergen of verwijderen van een auto Reinigen van wegen of terreinen Openen van deuren Bevrijden van dieren Geen hulp meer nodig Stormschade/wateroverlast Bevrijden of redden van personen
	Slachtoffers, reddingen en eerste hulp	Slachtoffers en reddingen bij hulpverlening, naar werkzaamheden Slachtoffers en reddingen bij hulpverlening naar object
Thema	Categorie	Subcategorie
Personeel	Personeel werkzaam in een repressieve rang	Brandweertieten naar dienstverband en geslacht Brandweertieten per regio, naar dienstverband en rangniveau Brandweertieten per regio, naar dienstverband en rangniveau, per 100.000 inwoners
	Overig personeel	Overig personeel per regio Overig personeel per 100.000 inwoners
Thema	Categorie	Subcategorie
Kosten van de brandweer	Gemeentegrootte	Kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding naar inwoneraantal
	Provincies en stedelijkheid	Kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding per provincie Gemiddelde kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding, naar stedelijkheid

## 4.2 Vorm, frequentie en actualiteit

De CBS Brandweerstatistiek wordt jaarlijks op twee manieren gepubliceerd, namelijk in boekvorm en online.

Het CBS verspreidt de CBS Brandweerstatistiek in boekvorm naar diverse afnemers, waarbij het ministerie van VenJ de grootste afnemer is. Het ministerie verzorgt de verzending van de publicatie naar de veiligheidsregio's en brandweerkorpsen in Nederland.<sup>34</sup>

<sup>34</sup> Voorheen was dit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het beleidsveld Veiligheid is met de kabinetsformatie in 2010 overgegaan naar het nieuwe Ministerie van Veiligheid en Justitie.

De publicaties is tevens te downloaden op de website van CBS. Een andere toegang tot de brandweerstatistiek is de applicatie Statline. Met Statline kunnen op basis van de beschikbare gegevens door de gebruikers zelf de gewenste tabellen worden samengesteld.

Voor zowel de boekpublicatie als Statline geldt dat de statistieken circa 10 maanden na het eind van het kalenderjaar openbaar worden gemaakt.

## **CBS Brandweerstatistiek 2009**

In 2009 was de respons dermate laag dat de brandweerstatistiek in eerste instantie helemaal niet zou verschijnen. Uiteindelijk is besloten om de cijfers toch te publiceren. Het gevolg is geweest dat pas in maart 2011 de CBS Brandweerstatistiek 2009 werd gepubliceerd. Bovendien zijn in deze publicatie diverse cijfers niet opgenomen omdat het CBS de betrouwbaarheid ervan te laag achtte. De lage respons in 2009 is de directe aanleiding geweest om het project 'Verbeteren Brandweerstatistiek op te starten'.

### **“Zeker een nazending”**

Veel respondenten geven aan verbaasd te zijn dat het zeker 10 maanden duurt om de brandweerstatistiek samen te stellen: *“Als je in november een boekje krijgt, denk je: oh dat zal wel ergens zijn blijven liggen. Zeker een nazending. Het boekje gaat dan ongelezen richting de bibliotheek.”*

## **4.3 Bruikbaarheid van de huidige statistiek**

De in dit onderzoek benaderde afnemers van de brandweerstatistiek geven aan de huidige statistiek maar heel beperkt te gebruiken.<sup>35</sup> Belangrijkste redenen hiervoor zijn het achterblijven van de actualiteit ('informatie is te laat beschikbaar') en validiteit ('de informatie zegt weinig over de daadwerkelijke resultaten'). In het algemeen wordt gesteld dat de jaarlijkse statistieken 'slechts' een doorkijkje geven naar de ontwikkelingen in het land. Anders dan het beoogde doel van de brandweerstatistiek wordt de jaarlijkse publicatie van cijfers door geen van de afnemers gezien als een volledig juiste weergave van de brandweerpraktijk in Nederland.<sup>36</sup>

### **Een gevoel**

Meerdere respondenten geven aan wel de brandweerstatistiek te gebruiken om zicht te krijgen op ontwikkelingen in het brandweerveld. Eén van de respondenten verwoordt deze vorm van gebruik als volgt: *“Brandweerstatistiek geeft alleen ‘een gevoel’ bij sommige ontwikkelingen. Op die manier is het wel nuttig.”*

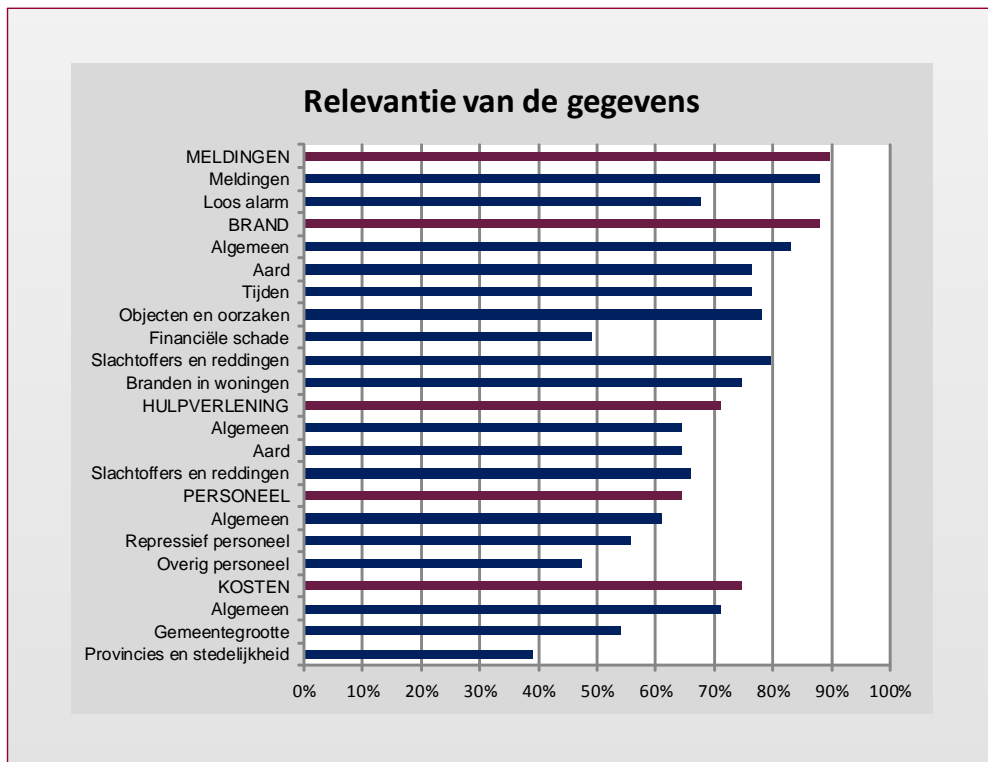
---

<sup>35</sup> In de verkennende interviews hebben alle respondenten aangegeven de huidige brandweerstatistiek maar beperkt te kunnen gebruiken. Bij de GDR-sessies zijn de respondenten gevraagd om een rapportcijfer toe te kennen aan de brandweerstatistiek. De brandweerstatistiek scoort gemiddeld tussen de 5 en de 6 op een schaal van 10.

<sup>36</sup> Respondenten verkennende interviews en GDR-sessies. Zie ook andere onderzoeken zoals Weening (2006) en Stol en anderen (2005).

Uit een enquête onder de verschillende afnemers blijkt echter weinig twijfel te bestaan over de inhoudelijke relevantie van de thema's en onderwerpen van de huidige brandweerstatistiek.<sup>37</sup> De resultaten van de enquête zijn in onderstaand figuur weergegeven:

**Figuur 2: Resultaten van de enquête**



#### 4.4 Belangrijkste kritiekpunten

De kritiek op de huidige brandweerstatistiek richt zich vooral op het detailniveau van de brandweerstatistiek - het niveau dat de mogelijkheden voor doorsnijdingen of subcategorieën<sup>38</sup> bepaalt.<sup>39</sup>

Zo bestaat veel kritiek op het gebruik van achterhaalde classificaties. In de brandweerwereld wordt reeds gewerkt met classificaties die beter aansluiten bij de dagelijkse praktijk.

<sup>37</sup> De enquête is in dit onderzoek uitgezet onder een brede groep (potentiële) gebruikers van de brandweerstatistiek. In totaal hebben 55 van de 98 benaderde personen de vragenlijst volledig ingevuld (56% respons).

<sup>38</sup> In het vervolg worden doorsnijdingen alleen nog aangeduid als 'subcategorieën'.

<sup>39</sup> In de GDR-sessies Onderzoek en Beleidsontwikkeling is dit als belangrijk kritiekpunt geuit.

De gevraagde informatie is daardoor vaak niet zo gemakkelijk beschikbaar c.q. niet meer relevant voor het dagelijks werk van de brandweer. Sommige korpsen leveren daarom helemaal geen of incomplete informatie aan (zie hoofdstuk 3 voor meer toelichting). Andere korpsen leveren wel informatie aan, maar vertalen de begrippen niet altijd uniform. Daardoor zijn resultaten per korps matig vergelijkbaar.

## **Definities zijn niet scherp genoeg**

Meerdere respondenten geven aan dat verschillende ruime definities de brandweerstatistiek minder bruikbaar maakten: *“Informatie over bijvoorbeeld dodelijke slachtoffers en het aantal reddingen is in principe interessant om een persbericht over uit te brengen. De huidige definities zijn echter niet scherp genoeg om op basis van de brandweerstatistiek een waarheidsgetrouw artikel te kunnen publiceren.”*

Ook valt op dat het merendeel van de respondenten vraagtekens plaatst bij de gebruikswaarde van de rapportage op het niveau van de provincie.<sup>40</sup> De provincie vervult een relatief kleine rol in het brandweerdomein. De regionalisatie van verschillende korpsen en het doorzetten van deze trend in de komende jaren zal de rol van de provincie kleiner en kleiner maken. Echter geldt voor specifieke terreinen dat de provincie nog wel een rol speelt met betrekking tot de brandweer. Daarmee blijft bij enkele respondenten ook de behoefte bestaan om - ten minste voor deze specifieke onderwerpen - op het niveau van de provincie te blijven rapporteren.

## **Natuurbranden**

In één van de GDR-sessies wordt door een respondent verteld dat de provincie actief de voorbereiding op de bestrijding van natuurbranden stimuleert. Om op provinciaal niveau beleid hiervoor te ontwikkelen is informatie op het niveau van de provincie daarom wel degelijke interessant, aldus deze respondent. Overigens moet voor het ontwikkelen van empirisch gefundeerd beleid voor natuurbranden nog wel meer gebeuren. Op het moment passen de classificaties niet goed bij het fenomeen natuurbranden: *“Bermbranden worden bijvoorbeeld ook gelabeld als natuurbrand. Eigenlijk bestaat momenteel helemaal geen goede informatie om beleid op te ontwikkelen.”*

---

<sup>40</sup> Het merendeel van de respondenten aan de verschillende GDR-sessies acht een rapportage op het niveau van de provincie onnodig.

## 5. Informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek

### 5.1 De hoofdstructuur van de informatiebehoefte

De hoofdpdracht van dit onderzoek is het inventariseren van de informatiebehoefte. Uit de inventarisatie blijkt dat de informatiebehoefte van de verschillende afnemers weliswaar op onderdelen verschillen, maar vooral ook veel overeenkomsten hebben. Bovendien is een groot deel van de verschillen vooral semantisch van aard. Door de informatiebehoefte verder te verdiepen, zijn deze oneigenlijke verschillen uitgeselecteerd.<sup>41</sup> Het resultaat van de inventarisatie is samen te vatten in één hoofdstructuur.<sup>42</sup>

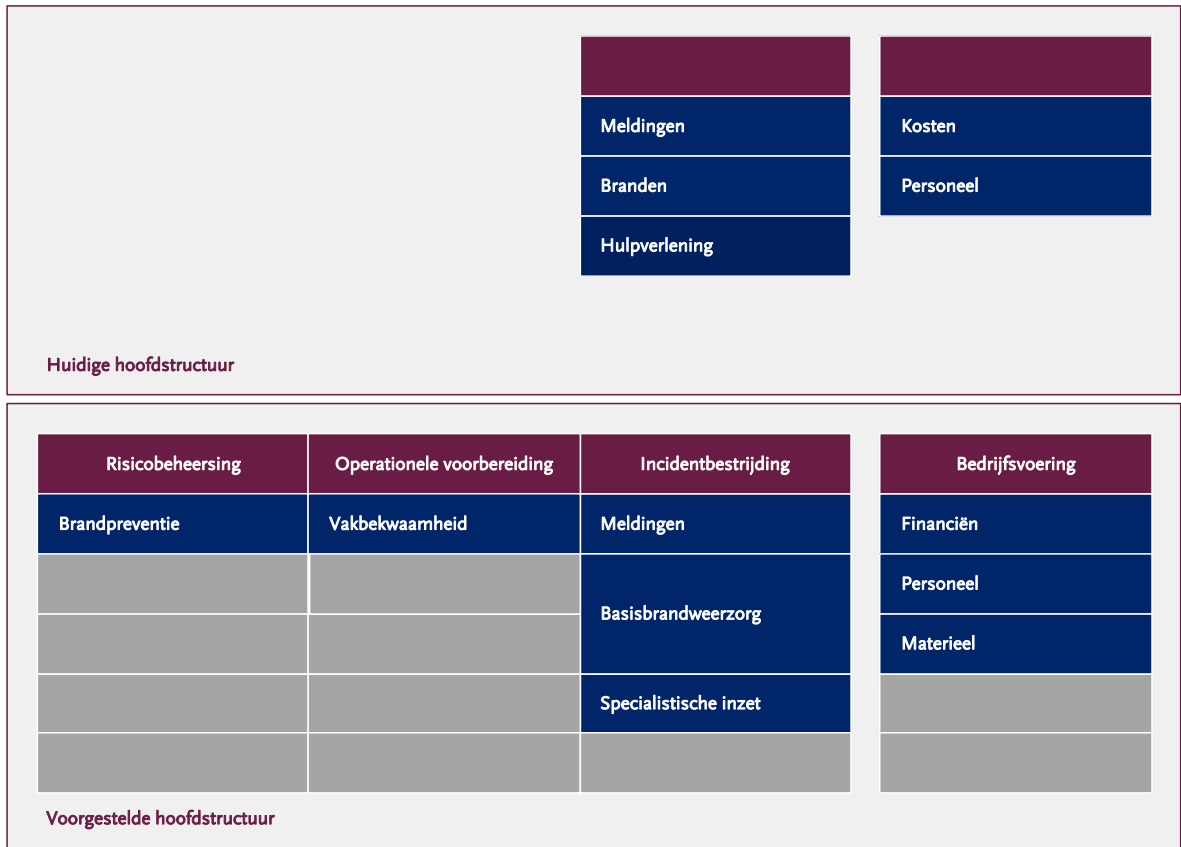
Om het verschil met de huidige hoofdstructuur duidelijk weer te geven, zijn hieronder beiden vergeleken:

---

<sup>41</sup> Tijdens de GDR-sessies zijn de informatiebehoefte samen met de respondenten herordend en verdiept. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het proces paragraaf 2.5.

<sup>42</sup> De voorgestelde hoofdstructuur is het resultaat van de analyse van de resultaten van de GDR-sessies. De analyse is vervolgens getoetst in de 2 expertsessies en in een consultatieronde. Zie voor een uitgebreide beschrijving paragraaf 2.5 t/m 2.7.

**Figuur 3: Vergelijking van de huidige hoofdstructuur en de voorgestelde hoofdstructuur**



De voorgestelde hoofdstructuur laat zien dat de behoeften van de afnemers van de brandweerstatistiek duidelijk anders zijn geordend dan de opbouw van de huidige brandweerstatistiek. De verschillen kunnen verklaard worden door verschillende (strategische) ontwikkelingen binnen het brandweerveld: de behoeften van de afnemers hebben zich aangepast aan de actuele strategische discussies en ontwikkelingen binnen het brandweerdomein, zoals de strategische reis van de brandweer<sup>43</sup>, de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's en het regionaal crisisplan.

<sup>43</sup> De strategische reis van de brandweer is beschreven in het boek 'Brandweer over morgen. Strategische reis als basis voor vernieuwing' (2010).

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de informatiebehoefte van de afnemers steeds meer naar 'voren zijn geschoven'; er is meer en meer behoefte aan informatie over de preventieve en voorbereidende functie van de brandweer. In zowel de praktijk als in het beleid van de brandweer worden aan 'de voorkant' van het brandweerwerk meestal de thema's risicobeheersing en operationele voorbereiding onderscheiden. Bij de ordening van de informatiebehoefte is ten behoeve van de herkenbaarheid aangesloten bij deze indeling.<sup>44</sup>

## **Uit de tijd van leren emmertjes**

In gesprek met enkele bevelvoerders wordt nogmaals bevestigd dat de opbouw van de huidige brandweerstatie sterk achterhaald is. In brandweerstatie wordt geen rekening gehouden met nieuwe ontwikkelingen binnen de brandweer. Eén van de bevelvoerders stelt: *“De brandweerstatie is nog gebaseerd op klassieke gedachten over de brandweer. Het is uit de tijd van eikenhouten meubelen en leren emmertjes.”*

## **5.2 Afbakening van de informatiebehoefte**

Om te komen tot een bruikbare indeling van informatiebehoefte is het belangrijk om de (hoofd)thema's en onderwerpen duidelijk af te bakenen. Thema's en onderwerpen die onderdeel zijn van de huidige brandweerstatie zijn al afgebakend. Hiervoor geldt dat vooral gekeken wordt of de huidige afbakening wel voldoende aansluit bij de eigentijdse behoeften van de afnemers. Voor de nieuwe thema's, zoals risicobeheersing en operationele voorbereiding, geldt dat deze nog niet zijn afgebakend. Het afbakenen van deze thema's en onderwerpen wordt gedaan door indicatoren te benoemen die inzichtelijk maken op welke manier hieraan structurele invulling wordt gegeven.<sup>45</sup>

In het vervolg van dit hoofdstuk worden voor de vier hoofdthema's - risicobeheersing, operationele voorbereiding, incidentbestrijding en bedrijfsvoering - diverse subcategorieën benoemd. Deze subcategorieën zijn niet definitief en bedoeld als (eerste) indicatieve afbakening van de informatiebehoefte.

### *Hoofdthema 1: Risicobeheersing*

Het werk van de brandweer was in het verleden voornamelijk gericht op het beperken en bestrijden van brand. Sinds de vuurwerkramp in Enschede (2000) en de cafébrand in Volendam (2001) heeft het voorkomen van brand definitief een centrale rol gekregen binnen het brandweerwerk. Onder risicobeheersing worden alle activiteiten verstaan die het doel hebben om in een vroegtijdig stadium de risico's op fysieke onveiligheid te reduceren.

---

<sup>44</sup> In het regionaal crisisplan wordt niet langer de veiligheidsketen als hoofdindeling gebruikt maar is gekozen voor de driedeling: risicobeheersing, operationele voorbereiding, incidentbestrijding. In sommige regio's wordt niet over incidentbestrijding, maar over repressieve inzet gesproken. Dit verandert echter niets aan de inhoud van het thema.

<sup>45</sup> De afbakening is tot stand gekomen door een analyse van de resultaten uit GDR-sessies en relevante documentatie. Zie paragraaf 2.5 voor een uitgebreide beschrijving.

In de praktijk geeft de brandweer vooral invulling aan dit thema middels activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van de kans op en de omvang van brand.<sup>46 47</sup>

De activiteiten van de brandweer op het vlak van brandpreventie bestaan uit 5 hoofdactiviteiten:

- Het verhogen van het veiligheidsbewustzijn en het realiseren van een gedragsverandering bij organisaties, instellingen en burgers door bijvoorbeeld het geven van voorlichting,
- Het adviseren bij vergunningverlening over brandveiligheidseisen en de (brandveiligheids-) voorzieningen,
- Toezicht met betrekking tot brandveiligheidsvereisten,
- Het beïnvloeden van wet- en regelgeving en,
- Het verbeteren van de feitelijke veiligheid in de woonomgeving (Woningcheck Brandveiligheid) en de openbare ruimte (evenementen).

Voor het verhogen van het veiligheidsbewustzijn geldt dat deze taak invulling krijgt vanuit diverse regionale en landelijke projecten. Het feit dat de uitvoering binnen de brandweer nog niet structureel wordt ingevuld, maakt het opnemen van informatie over deze categorie activiteiten in de brandweerstatistiek geen logische keuze. Dit geldt anders voor de adviesrol van de brandweer met betrekking tot brandpreventie en de controles van vergunning. Hiervoor geldt dat het juist wél een structurele activiteit van de brandweer betreft.<sup>48</sup> Voor deze beide taken geldt dat er behoefte bestaat aan statistische informatie over de uitvoering.

---

<sup>46</sup> Sociaal Economisch Onderzoek (2009:3).

<sup>47</sup> Het valt te verwachten dat in de toekomst risicobeheersing een bredere invulling krijgt. Om op deze verwachte ontwikkelingen in te spelen, is ervoor gekozen om risicobeheersing als thema op te nemen, ondanks dat het momenteel alleen nog invulling krijgt in de vorm van brandpreventie.

<sup>48</sup> Het Bouwbesluit 2012 legt regels vast met betrekking tot de (ver)bouw, sloop en gebruik van gebouwen. Het Bouwbesluit vervangt diverse regelingen waaronder de gemeentelijke verordeningen. Gezien het uitgangspunt dat het onderzoek is gebaseerd op bestaand beleid, is de behoefte aan informatie over vergunningsverlening nog wel benoemd maar het is onzeker of deze ook in de toekomst zal blijven bestaan. Zie voor meer informatie: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving>.



## Het NVBR project Brandveilig Leven

Het hoofddoel van het landelijk project Brandveilig Leven is bewustwording en gedragsverandering realiseren bij burgers, bedrijven en instellingen op het gebied van brandveiligheid. Het project wil een inspirerend voorbeeld zijn voor de tientallen andere initiatieven op het gebied van Brandveilig Leven in Nederland. Het biedt een handvat voor de Veiligheidsregio's, ongeacht of deze al aan de slag zijn met Brandveilig Leven.<sup>49</sup>

Het valt te verwachten dat in de toekomst risicobeheersing steeds meer structurele invulling zal krijgen. Dit betekent voor de statistiek dat het onderwerp risicobeheersing over de tijd meer en meer informatie zal gaan omvatten.<sup>50</sup>

Wij adviseren op basis van de vigerende praktijk de volgende onderwerpen in de statistiek op te nemen:

**Tabel 3: Afbakening van het thema Risicobeheersing**

Hoofdthema Risicobeheersing		
Thema	Categorie	Voorbeeld subcategorieën
Brandpreventie	Advisering vergunningsverlening	Aantal adviezen op het totaal aantal verleende (omgevings-/gebruiks-/evenementen-)vergunningen
	Controle	Aantal controles per type object, onderverdeeld naar controles waarbij het object wel en niet voldeed aan de eisen
	Brandveilig leven	% Rookmelders in woningen Aantal woningcontroles Aantal voorlichtingsbijeenkomsten op scholen

## Hoofdthema 2: Operationele voorbereiding

Operationele voorbereiding bestaat uit de activiteiten die gericht zijn op het voorbereiden van de daadwerkelijke (repressieve) inzet van de brandweer. De operationele voorbereiding van de brandweer valt uiteen in drie hoofdactiviteiten: planvorming, materieelbeheer (onderhoud, vervanging en verbetering) en opleiden & oefenen. Deze onderdelen zijn in de praktijk met elkaar verbonden.

<sup>49</sup> Deze tekst is letterlijk overgenomen van de website van het project Brand veilig Leven. Zie: [http://www.nvbr.nl/wat\\_doen\\_we/thema-\(brand\)veilige/brandveilig-leven/](http://www.nvbr.nl/wat_doen_we/thema-(brand)veilige/brandveilig-leven/).

<sup>50</sup> In de verschillende expertsessies is benadrukt dat het onderwerp sterk in ontwikkeling is. Zo wordt in de regio Twente al veel informatie vastgelegd met betrekking tot brandveilig leven. De verwachting is dat in de toekomst veel meer activiteiten binnen dit kader structureel onderdeel zullen worden van de brandweerwerkzaamheden.

Om adequaat en veilig op te kunnen treden, is het belangrijk dat er realistisch wordt geoefend. Des te dichter de oefeningen de werkelijkheid benaderen, des te beter de brandweer is voorbereid op een echte inzet. Om een goed beeld te krijgen van de activiteiten binnen het kader van operationele voorbereiding kan daarom het best ingezoomd worden op (de regelmaat van) het realistisch oefenen. In de huidige praktijk wordt echter (nog) niet overal en altijd realistisch geoefend. Wel wordt een trend erkend, waarbij realistisch oefenen steeds meer de norm wordt.

Een manier om vervolgens in beeld te krijgen of het repressief optreden voldoende is voorbereid op het uitvoeren van de repressieve brandweertaak, is de zogeheten profcheck. De profcheck is een kwalitatieve toets van de vaardigheden van het repressief personeel. De profcheck is een relatief nieuw fenomeen in de brandweerwereld. De profcheck wordt dan ook nog niet in alle regio's en voor alle repressieve functionarissen uitgevoerd. Daarbij bestaat onduidelijkheid over hoe en wie de profcheck het best kan uitvoeren. Naar verwachting zal in de toekomst wel al het repressieve personeel een profcheck moeten ondergaan.

**Tabel 4: Afbakening van het thema Operationeel Voorbereiding**

Hoofdthema Operationele Voorbereiding		
Thema	Categorie	Voorbeeld subcategorieën
Vakbekwaamheid	Realistisch oefenen <sup>51</sup>	Aantal uren per jaar per beroeps en vrijwilliger repressief personeel
	Profcheck	% van het personeel dat in het afgelopen jaar een profcheck met positief resultaat heeft afgerond

### *Hoofdthema 3: Incidentbestrijding*

Het thema incidentbestrijding omvat alle activiteiten die direct te maken hebben met de daadwerkelijke inzet van de brandweer. Conform de Wet veiligheidsregio's valt incidentbestrijding uiteen in de volgende twee hoofdactiviteiten: basisbrandweezorg en specialistische inzet. Ook het onderwerp meldingen is onderdeel van het thema incidentbestrijding. De melding kan immers als startpunt van de incidentbestrijding worden aangemerkt. Meldingen is de verzamelnaam voor alle assistentieverzoeken die aan de brandweer worden gedaan. De hoofdingeling van het thema meldingen is: hulpverleningsverzoeken en brandmeldingen.

---

<sup>51</sup> In het rapport 'Referentiekaders gewenst zorgniveau' van IOOV wordt realistisch oefenen beschreven als het oefenen onder realistische omstandigheden, waarbij gedacht kan worden aan: het werken onder tijdsdruk; het toepassen van procedures, die bij een 'echte' brand gebruikelijk zijn; een oefengebouw, dat qua uiterlijk, indeling en inrichting zoveel mogelijk op een echt gebouw lijkt; het toepassen van 'echt' vuur. Duidelijk is dat deze definitie in een latere fase van het project strakker ingekaderd moet worden om meetbare en vergelijkbare resultaten op te leveren.

## Het project STOOM

Het project STOOM is het vervolg op het project Nodeloze Uitrukken Terugdringen (NUT) en heeft als doel om brandweerkorpsen te stimuleren en te ondersteunen bij het (verder) terugdringen van het aantal ongewenste en onechte meldingen. Om dit doel te bereiken zijn verschillende deelprojecten opgestart.

Eén van deze deelprojecten is 'Meet- en registratiesystematiek automatische meldingen'. Dit deelproject verbetert de regionale meet- en registratiesystematieken van automatische meldingen zodat een landelijk beeld en inzicht in automatische meldingen ontstaat.

Op het moment dat dergelijke ontwikkelingen een structureel karakter krijgen, kan het een belangrijke informatiebron zijn voor de CBS Brandweerstatistiek.<sup>52</sup>

Het bestrijden van branden en het beperken van de schade door brand is behalve de bekendste taak, ook een wettelijke taak van de brandweer.<sup>53</sup> Behalve aan informatie over de aard, omvang en oorzaken van de branden, bestaat onder de afnemers van de brandweerstatistiek ook behoefte aan informatie over werkzaamheden van de brandweer ter plekke: wat doet de brandweer daadwerkelijk aan brandbestrijding? Juist deze gegevens ontbreken in de huidige brandweerstatistiek.

## Het Cascade-model 2.0

Als onderdeel van het project Verbeteren Brandveiligheid heeft het NIFV samen met vertegenwoordigers van de NVBR en bureau Save een model ontworpen waarmee het mogelijk is branden te analyseren: het cascade-model 2.0. In het rapport waarin (de werking van) het cascade-model staat omschreven, wordt gesteld dat door de (gedeeltelijke) integratie van het cascade-model in de CBS-systematiek veel van de informatie over aard, omvang, brandontwikkeling, en werkzaamheden relatief eenvoudig kan worden verzameld.<sup>54</sup>

Naast het bestrijden van brand valt ook de (wettelijke) hulpverleningstaak onder basisbrandweezorg.<sup>55</sup> Om precies te zijn is de taak: 'het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand'. Veelvoorkomende activiteit is technische hulpverlening. Hieronder valt bijvoorbeeld het bevrijden van beknelde slachtoffers uit auto's. Net als voor brandbestrijding geldt ook voor de hulpverleningstaak dat behoefte is aan informatie over de werkzaamheden van de brandweer ter plekke.

Buiten de informatiebehoefte met betrekking tot basisbrandweezorg onderkent men behoefte te hebben aan informatie over de verschillende specialistische taken van de brandweer.

---

<sup>52</sup> Zie: [http://www.nvbr.nl/wat\\_doen\\_we/thema-\(brand\)veilige/terugdringen-onechte/](http://www.nvbr.nl/wat_doen_we/thema-(brand)veilige/terugdringen-onechte/)

<sup>53</sup> Wet veiligheidsregio's artikel 25 lid 1 sub a.

<sup>54</sup> Van Dikkenberg en anderen (2012).

<sup>55</sup> Wet veiligheidsregio's artikel 25 lid 1 sub b.

Denk hierbij aan: brandweerdruk, bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen of de waarschuwings- en verkenningsdienst (WVD). De verschillende specialismen worden echter niet door ieder brandweerkorps uitgeoefend.<sup>56</sup> Er bestaat vooral behoefte aan meer informatie over specialistische inzetten die relatief veel voorkomen en groot van omvang zijn, zoals brandweerdruk en de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

**Tabel 5: Afbakening van het thema Incidentbestrijding**

Hoofdthema Incidentbestrijding		
Thema	Categorie <sup>57</sup>	Voorbeeld subcategorieën
Meldingen	Brandmeldingen	Verwerkingstijd Tijdstip van de brandmelding Type brand Brandmeldingen via brandmeldinstallatie
	Meldingen voor hulpverlening	Verwerkingstijd Tijdstip melding voor hulpverlening Type hulpverlening
	Onecht/ongewenst alarm	Ongewenst/onecht alarm naar aard Onecht/ongewenst alarm naar type object Onechte alarmmeldingen via brandmeldinstallatie Ongewenste alarmmeldingen via brandmeldinstallatie
Basisbrandweezorg	Brandbestrijding	Aard van de brand Omvang brand Uitruktijd, rijtijd Oorzaak, plaats van ontstaan en ontwikkeling van binnenbranden (cascade model) Oorzaak en ontwikkeling buitenbranden Duur van de inzet Uitgevoerde werkzaamheden Aantal ingezette voertuigen Aantal ingezet personeel Hoeveelheid gebruikt bluswater Directe financiële schade Door brandweeroptreden voorkomen

<sup>56</sup> Afhankelijk van de risico's in de omgeving en beschikbare middelen kunnen door de korpsen hier keuzes in worden gemaakt.

<sup>57</sup> De categorieën sluiten aan bij de eisen brandweezorg zoals deze zijn verwoord in het Besluit veiligheidsregio's.

Hoofdthema Incidentbestrijding		
Thema	Categorie <sup>57</sup>	Voorbeeld subcategorieën
		financiële schade Aantal slachtoffers onderverdeeld naar geslacht, leeftijds- en bevolkingsgroep Aantal verrichte reddingen Branden naar type object Aanwezige en werkende preventiemiddelen
	(Technische) hulpverlening	Aard van de hulpverlening Hulpverlening in/buiten gebouwen Aantal ingezette voertuigen Aantal ingezet personeel Duur van de inzet Uitgevoerde werkzaamheden Aantal slachtoffers naar object en werkzaamheden Aantal reddingen naar object en werkzaamheden
Specialistische inzet	Bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen (OGS)	Uitruktijd, rijtijd, opkomsttijd Aard van het ongeval met gevaarlijke stoffen Objecten van het ongeval met de gevaarlijke stoffen Oorzaken van het ongeval met de gevaarlijke stoffen Uitgevoerde werkzaamheden Directe financiële schade Door brandweeroptreden voorkomen financiële schade
	Ondersteuning bij waterongevallen	Uitruktijd, rijtijd, opkomsttijd Uitgevoerde werkzaamheden Slachtoffers en reddingen naar aard en werkzaamheden Aantal slachtoffers naar object en werkzaamheden Aantal reddingen naar object en werkzaamheden

#### Hoofdthema 4: Bedrijfsvoering

Het thema bedrijfsvoering bundelt de onderwerpen financiën en personeel uit de huidige brandweerstatistiek. Het thema wordt verder aangevuld met de 'nieuwe' behoefte naar informatie over het beschikbare materieel. Voor het thema bedrijfsvoering geldt voor alle categorieën dat behoefte bestaat aan informatie op het niveau van de veiligheidsregio.

Voor het onderwerp personeel geldt dat er behoefte is aan een indeling die beter aansluit bij de huidige werkzaamheden van de brandweer.

De voorkeur gaat daarbij uit naar een onderverdeling van het personeel op basis van: risicobeheersing, operationele voorbereiding, incidentbestrijding en bedrijfsvoering<sup>58</sup>. Ook voor het onderwerp financiën bestaat de behoefte om de kosten per onderdeel van de brandweezorg inzichtelijk te maken. Grote verschillen in de financiële huishouding van de korpsen maakt het op dit moment echter niet mogelijk om hiervoor betrouwbare informatie aan te leveren. Overwogen kan daarom worden om pas na regionalisering van alle brandweerkorpsen deze wijzigingen door te voeren.

**Tabel 6: Afbakening van het thema Bedrijfsvoering**

Hoofdthema Bedrijfsvoering		
Thema	Categorie	Voorbeeld subcategorieën
Financiën	Gemiddelde kosten	Gemiddelde kosten basisbrandweezorg per inwonersaantal Gemiddelde kosten basisbrandweezorg per veiligheidsregio Gemiddelde kosten specialistische inzetten per veiligheidsregio
Personeel	Personeel Risicobeheersing	Aantal fte per veiligheidsregio onderverdeeld naar geslacht, leeftijdscategorie, functie en dienstverband
	Personeel Operationele Voorbereiding	Aantal fte per veiligheidsregio onderverdeeld naar geslacht, leeftijdscategorie, functie en dienstverband
	Personeel Incidentbestrijding	Aantal fte landelijk en per veiligheidsregio onderverdeeld naar geslacht, leeftijdscategorie, functie en dienstverband
	Personeel Bedrijfsvoering	Aantal fte landelijk en per veiligheidsregio onderverdeeld naar geslacht, leeftijdscategorie, (PIOFACH)- taak, en dienstverband
	Personeel overig	Aantal fte overig personeel landelijke en per leeftijdscategorie en dienstverband
Materieel	Aantal en type voertuigen	Aantal voertuigen landelijk en per veiligheidsregio onderverdeeld naar type

<sup>58</sup> Op dit vlak wordt vaak het acroniem PIOFACH gebruikt om de verschillende relevante elementen bedrijfsvoering aan te duiden: Personeel, Inkoop, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.

## 5.3 Tijdelijke thema's ter verdieping

De brandweerstatistiek is in de bestaande vorm inflexibel. Hierdoor wordt de kans gemist om een bijdrage te leveren aan actuele (politieke) discussies over de brandweezorg. Daartegenover staat dat de brandweerstatistiek vooral is bedoeld om lange termijn ontwikkelingen in beeld te brengen.<sup>59</sup> Vanuit dit doel adviseren wij om informatie over actuele ontwikkelingen en tijdelijke thema's te verzamelen via (lopende) projecten of middels het uitvoeren van thematische onderzoeken. Dit voorkomt dat de brandweerstatistiek vervuild wordt met cijfers over tijdelijke trends.

### Schoorsteenbranden

De brandweerstatistiek kent tot op de dag van vandaag de categorie schoorsteenbranden. Deze categorie is begin jaren negentig als separate categorie opgenomen in de brandweerstatistiek. In die periode kwamen namelijk de openhaarden en houtkachels in zwang en werden daarvoor (ondeugdelijke) rookkanalen aangelegd met daardoor relatief veel schoorsteenbranden. Tegenwoordig is het aantal huizen met een ondeugdelijk rookkanaal veel lager. Toch staat de categorie nog altijd separaat benoemd in de brandweerstatistiek, terwijl het gezien de huidige praktijk beter als brandoorzaak kan worden aangemerkt

Er zijn ook onderwerpen te bedenken die kunnen worden aangemerkt als een tijdelijke verdieping van structurele behoeften. Denk aan variabele voertuigbezetting, natuurbranden of het aantal stalbranden. Wij adviseren om voor dit soort thema's wel de mogelijkheid te creëren deze tijdelijk op te nemen in de brandweerstatistiek. Met tijdelijk wordt hier een periode van ten minste 3 jaar bedoeld. Er kan jaarlijks bepaald worden welke onderwerpen in de statistiek vragen om een tijdelijke verdieping.<sup>60</sup>

---

<sup>59</sup> Diverse respondenten geven aan dat de statistiek vooral van waarde is vanwege de mogelijkheid om lange termijn trends weer te geven.

<sup>60</sup> In de GDR-sessies is alleen onderzocht of een behoefte bestaat aan een tijdelijke verdieping van bepaalde thema's. Er is geen onderzoek gedaan naar de wijze waarop de tijdelijke thema's geselecteerd kunnen worden.

## Onderzoeksprogramma Wetenschappelijke Raad Brandweer 2012-2016<sup>61</sup>

Er kan als criterium worden gesteld dat de verdiepende thema's passen binnen het onderzoeksprogramma van de Wetenschappelijke Raad voor de Brandweer. In het huidige onderzoeksprogramma van de Wetenschappelijke Raad Brandweer staan de volgende onderzoeksgebieden centraal:

- Risicobeoordeling: evenwicht tussen nationale risicobeoordeling en een maatschappelijk geaccepteerd veiligheidsniveau
- Zelfredzaamheid en burgerparticipatie: mogelijkheden voor het vergroten van zelfredzaamheid
- Toepassen moderne technologieën: de bijdrage van nieuwe technologie aan risicobeheersing

### 5.4 Behoeften ten aanzien van vorm, actualiteit en frequentie

Wat betreft de publicatievorm van de brandweerstatistiek blijken maar weinig van de betrokkenen in dit onderzoek de behoefte te hebben aan de jaarlijkse boekpublicatie. Veel liever zien zij dat de cijfers online worden gepubliceerd, waarna zij naar eigen inzicht de cijfers kunnen combineren; de opties van Statline blijken bij de meeste afnemers niet bekend te zijn.<sup>62</sup> Indien de keuze wordt gemaakt om de brandweerstatistiek alleen nog online te publiceren, is de wens bij publicatie de gebruikers hier op te attenderen.

---

<sup>61</sup> Wetenschappelijk Raad Brandweer (2012).

<sup>62</sup> Veel respondenten geven aan vanuit hun functie heel specifieke behoeften te hebben. Zo is het voor het opzetten van voorlichtingscampagnes interessant om te weten hoe het barbecue-seizoen is verlopen, of wat het aantal branden is in de periode Kerst en Oud & Nieuw. Om aan deze behoefte invulling te geven, zou het ideaal zijn als Statline meer mogelijkheden voor doorsnijdingen biedt.



## **Boekpublicatie?**

Eén van de respondenten geeft aan tot voor kort helemaal niet te hebben geweten van het bestaan van de boekpublicatie. Hij leverde altijd de gevraagde informatie aan, maar had geen idee waar de informatie voor diende: *“Het was een soort black box, waarbij het ook nog eens veel moeite kostte om met de bij mij beschikbare informatie de CBS-vragen te kunnen beantwoorden.”*

## **Inzoomen tot op wijkniveau**

In de doelgroep Informatie & Voorlichting was men benieuwd of het in de toekomst (met Statline) ook mogelijk is om dieper in te zoomen op bepaalde informatie. Twee respondenten illustreren deze behoefte door over een eerdere samenwerking te vertellen: *“We hebben een keer samen een voorlichtingscampagne opgezet, maar uiteindelijk hebben we toch een ander spoor gekozen. In Hilversum hadden we vooral last van de kakkers met de rieten kappen terwijl in Amsterdam het vooral de straatjongentjes waren die met vuur aan het spelen waren. Het liefst zou je bij het maken van deze keuzes inzoomen tot op bijvoorbeeld wijkniveau.”*

Voor de behoeften ten aanzien van de actualiteit geldt dat de gegevens actueler moeten zijn dan nu het geval is. Om de gegevens te kunnen gebruiken, is de overheersende wens dat het materiaal maximaal 4 maanden oud mag zijn.<sup>63</sup> De uitzondering hierop zijn de wensen van de afnemers die de statistiek alleen gebruiken om lange termijn trends te kunnen volgen; voor hen is de actualiteit van duidelijk minder belang. Verder zou de brandweerstatiek idealiter frequenter (elektronisch) gepubliceerd worden dan eenmaal per jaar. Over de precieze frequentie van publicatie lopen de meningen van de afnemers uiteen.

Wel beseft men dat er bepaalde tijd nodig is voor de verwerking van de informatie. Uit de GDR-sessies blijkt dat de behoeften meer genuanceerd zijn:

- men wil vooral ‘sneller’ (lees: idealiter elke 4 maanden) informatie over trends die betrekking hebben op de daadwerkelijke activiteiten van de brandweer (brandbestrijding en hulpverlening), terwijl voor de meer statische informatie over personeel en financiën geldt dat het eenmaal per jaar publiceren voldoende is.
- men wil vooral informatie over het eigen korps / de eigen regio. Omdat de informatievoorziening binnen de eigen organisatie vaak nog niet op orde is, zijn de extern aangeleverde gegevens regelmatig intern nog niet beschikbaar. Deze eisen zouden dus eigenlijk niet aan de CBS-statistiek, maar aan de interne informatievoorziening van de brandweer gesteld moeten worden.<sup>64</sup>

---

<sup>63</sup> Resultaten uit de GDR-sessies. Zie voor een uitgebreide beschrijving van deze methode paragraaf 2.5.

<sup>64</sup> Vgl. IOOV (2006).

# Berenschot

Om frequenter informatie te kunnen publiceren, moet het CBS deze gegevens ook aangeleverd krijgen. Een mogelijkheid is om gegevens die relatief snel op te vragen zijn én betrouwbaar zijn frequenter en sneller te publiceren. Bij andere statistieken werkt het CBS al op deze manier door onderdelen van deze statistieken via Statline te publiceren.<sup>65</sup> Wij adviseren om ook te onderzoeken voor welke cijfers van de brandweerstatistiek een vergelijkbare werkwijze kan worden toegepast.

---

<sup>65</sup> De Statistiek Schuldhelpverlening en de Faillissementsstatistiek zijn voorbeelden waarbij vaker dan één keer per jaar (een deel van ) de cijfers wordt gepubliceerd.

## 6. Verkenning van de haalbaarheid

### 6.1 Het belang van de brandweer als gegevensleverancier

Het aanleveren van de gewenste informatie gaat niet vanzelf. Zoals in hoofdstuk 3 al is beschreven, blijkt uit eerder onderzoek naar de brandweerstatistiek dat de aangeleverde informatie van een dermate lage kwaliteit is dat de huidige statistieken in belangrijke mate onbetrouwbaar zijn.<sup>66</sup> In het algemeen geldt dat de mate waarin de leverancier van de informatie zelf baat heeft bij een nauwkeurige registratie in belangrijke mate de kwaliteit van de informatie bepaalt. Specifiek voor de brandweerstatistiek zijn daarbij twee belangen te onderscheiden:

- *Belang van de brandweerorganisatie.* Een deel van de jaarlijks uitgevraagde gegevens is bij de korpsen niet of nauwelijks beschikbaar. Vaak zijn dit gegevens die geen directe rol spelen bij het eigen functioneren van het korps. Voor de registratie van zaken die wél van belang zijn voor het functioneren, geldt in het algemeen dat deze wel nauwkeurig plaatsvindt en dus ook geleverd kan worden.<sup>67</sup>
- *Belang van de bevelvoerder.* De bevelvoerder is momenteel de belangrijkste informatiebron voor de brandweerstatistiek. Ondanks dat de bevelvoerder natuurlijk onderdeel is van de brandweerorganisatie is zijn/haar belang niet per definitie gelijk aan het belang van de organisatie. Sterker nog, uit eerdere verkenningen blijkt dat juist de bevelvoerders over het algemeen alleen de last van registratie ondervinden en niet de baten van een zuivere brandweerstatistiek.<sup>68</sup>

Om tot verbetering van de brandweerstatistiek te komen, is het niet alleen belangrijk om de informatiebehoefte te inventariseren maar ook om te verkennen of aan de behoeften in de praktijk invulling kan worden gegeven. Meer specifiek wordt gekeken welke informatie geleverd dient te worden door de bevelvoerder en welke informatie beter door andere (interne of externe) bronnen geleverd kan worden. Voor de informatie die alleen de bevelvoerder kan leveren, is onderzocht welke knelpunten nu worden ondervonden bij het aanleveren van de CBS-registraties.

### 6.2 De beschikbaarheid van informatie

In paragraaf 3.2 is al beschreven dat de brandweer bij het samenstellen van de huidige brandweerstatistiek veruit de belangrijkste informatiebron is.

---

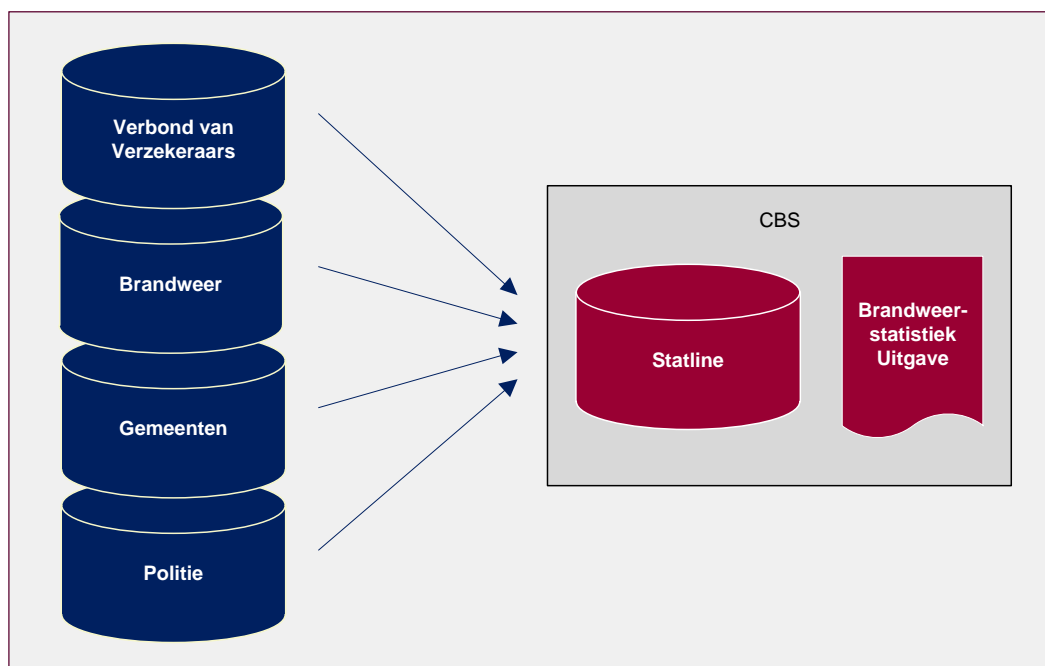
<sup>66</sup> Stol, Dommenie en Kooistra (2005: 13).

<sup>67</sup> Vgl. Weening (2006).

<sup>68</sup> Stol, Dommenie en Kooistra (2005).

De informatie van de brandweer wordt weliswaar aangevuld en/of gecontroleerd met financiële informatie van gemeenten en informatie van het Verbond van Verzekeraars en de politie, maar deze informatie is in verhouding tot het totaal maar heel beperkt van omvang. De huidige informatiestructuur is als volgt weer te geven (waarbij de gegevens van politie alleen dienen ter controle op die van de brandweer):

**Figuur 4: Huidige informatiestructuur**



Net als voor de huidige brandweerstatistiek geldt ook voor de geïnventariseerde informatiebehoefte dat niet alle informatie bij de brandweer beschikbaar is. Om in deze informatiebehoefte te kunnen voorzien, moeten bronnen buiten de brandweer worden aangesproken.<sup>69</sup>

#### **Inschatting van de brandschade**

Betrouwbare en valide gegevens over brandschade kunnen simpelweg niet verzameld worden bij de brandweer. Dat terwijl ze in de huidige brandweerstatistiek wel de belangrijkste informatiebron hiervoor zijn. Het ligt veel meer voor de hand om deze gegevens uit te vragen bij verzekeraars. Nu al wordt informatie over branden met meer dan één miljoen schade via 'de Brandbrief' gemeld door verzekeraars. Deze informatie wordt al verwerkt in de statistiek.

<sup>69</sup> Unaniem oordeel van de respondenten uit beide expertsessies.

## **Aantal (geredde) slachtoffers<sup>70</sup>**

Na de brand worden in sommige gevallen (een deel van de) slachtoffers afgevoerd naar het ziekenhuis. Door brandonderzoekers wordt een slachtoffer gezien als 'iemand die is afgevoerd naar het ziekenhuis'. Denkend vanuit deze definitie kan deze informatie beter door de ziekenhuizen worden geleverd dan door de brandweer. Bijvoorbeeld door hierbij gebruik te maken van de Landelijke Medische Registratie (LMR).

## **Oorzaak loos alarm**

Bij automatische meldingen wordt in veel gevallen de melding halverwege het aanrijden al gereset. Als de brandweer dan wel doorrijdt om de oorzaak te achterhalen, kan er niet veel geconstateerd worden. In veel gevallen weet de bevelvoerder dan ook niet de oorzaak van het loos alarm: *“Dan wordt maar ‘oorzaak onbekend’ ingevuld, terwijl de gebruiker van de automatische melder vaak wel weet wat de échte oorzaak is.”*

## **Maak gebruik van de BAG-registratie**

Vaak weten bevelvoerders bij een inzet niet precies het objecttype waarmee ze te maken hebben, terwijl deze informatie over objecttypes relatief makkelijk opvraagbaar is via andere bronnen, zoals de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG): *“Het is veel betrouwbaarder en makkelijker om deze gegevens uit de BAG-registratie te halen. Daarvoor hoeft alleen maar het adres van de melding uit de brandweerregistratie te worden gekoppeld.”*

Het advies is om bij de levering van informatie als uitgangspunt te hanteren dat de brandweer sec informatie aanlevert over de eigen inzet.<sup>71</sup> Alle overige informatie dient te komen van andere partijen. Hiermee krijgt de informatiestructuur van de huidige brandweerstatistiek een duidelijk andere invulling.

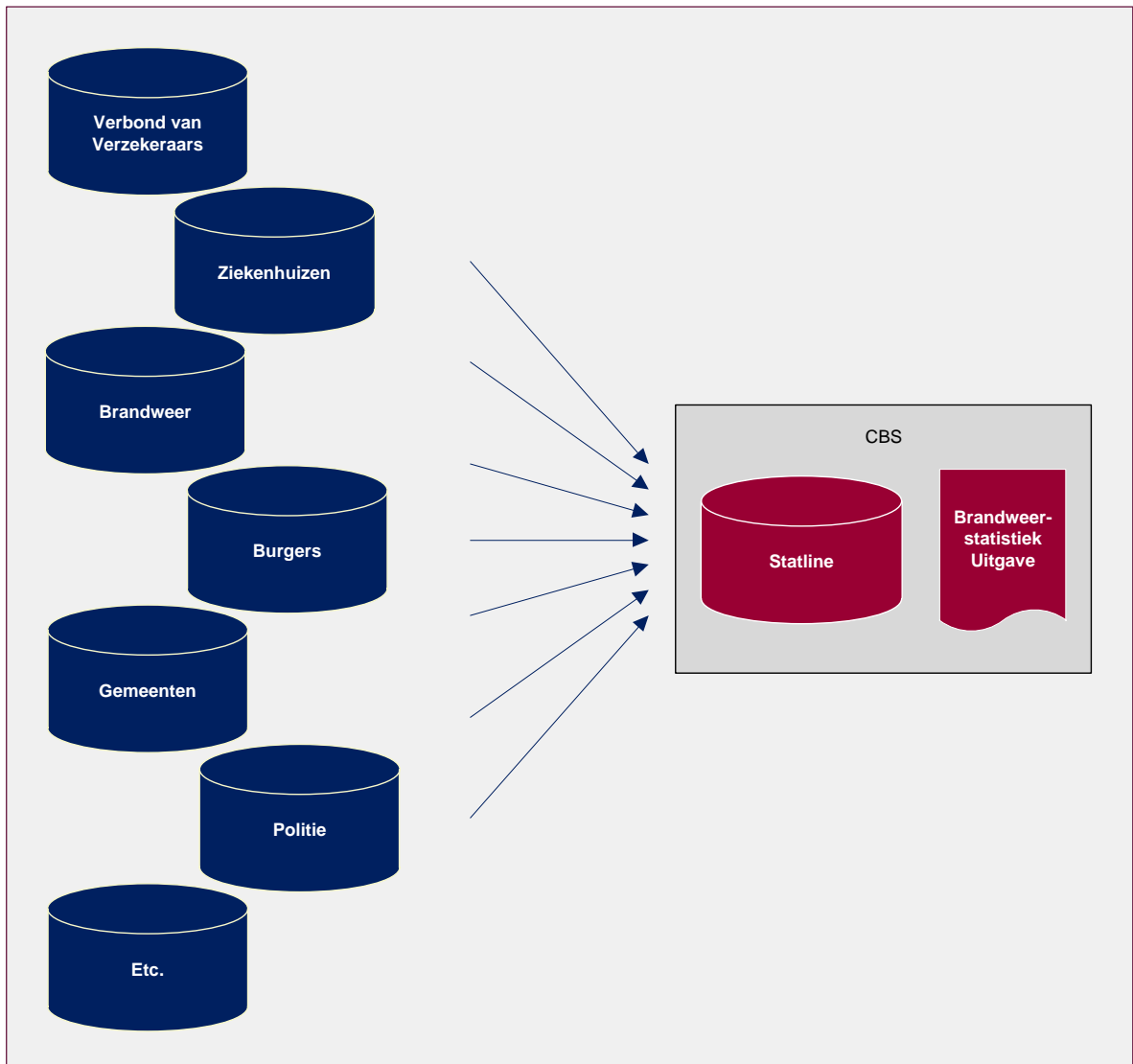
---

<sup>70</sup> Het cijfer met betrekking tot het aantal (geredde) slachtoffers is overigens op dit moment ook van beperkte waarde, omdat de definitie veel ruimte laat voor eigen invulling. Zie paragraaf 6.3 voor meer toelichting.

<sup>71</sup> Eén van de respondenten geeft aan dat preventie en pro-actie ertoe leiden dat steeds meer branden zo beperkt zijn dat brandweerinzet niet nodig is. Over deze branden zijn in de huidige statistiek geen gegevens beschikbaar. Naar verwachting wordt dit 'grijze gebied' aan branden in de toekomst steeds groter. Om deze informatie toch op te halen, ligt het voor de hand om ook informatie met betrekking tot incidentbestrijding op meer bronnen te baseren dan alleen de brandweer, denk aan: brandwondencentra, bedrijfshulpverleners, burgers etc.

Op hoofdlijnen is de voorgestelde informatiestructuur als volgt weer te geven:

**Figuur 5: Voorgestelde informatiestructuur**



Voor de huidige brandweerstatistiek geldt dat veel informatie is vastgelegd in geautomatiseerde registraties. De huidige brandweerstatistiek maakt echter nog niet optimaal gebruik van deze registraties, terwijl het aansluiten op deze registraties het verzamelen van informatie veel sneller en gemakkelijker maakt. Voor specifieke informatie over de inzet (oorzaken van brand, specifieke preventiemiddelen, specifieke milieumatregelen enzovoorts) geldt dat alleen de basale vragen beantwoord kunnen worden door de bevelvoerder. De verdiepende vragen moeten worden beantwoord door specialisten, preventisten, brandonderzoekers et cetera.

## Milieuschade: nee.

Voor verschillende vragen van het CBS-enquêteformulier geldt dat deze nu bewust worden vermeden: *“Eigenlijk kan je bij elke brand wel aangeven dat er sprake is van milieuschade. Hier zet je eigenlijk altijd ‘nee’ neer. Anders krijg je een lange lijst met vervolgvragen, die je bovendien niet kunt beantwoorden. Hetzelfde geldt voor OGS-meldingen. Als je dat aanklikt krijg je een hele rits vragen waarop je het antwoord niet weet. Dan klik je het maar niet aan.”*

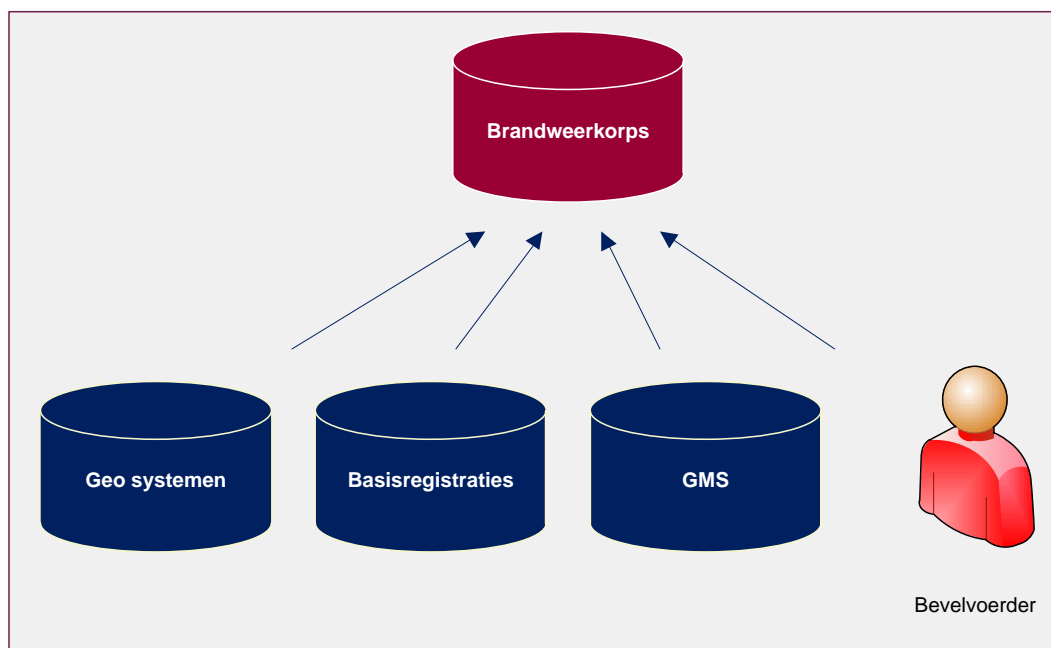
## Ik denk de frituurpan.

Ook wordt bij de bevelvoerders informatie uitgevraagd waarover zij vaak helemaal niet beschikken: *“Soms is direct duidelijk wat de oorzaak van een brand is, dan kan je dat makkelijk aangeven. Maar als je ter plaatste komt op het moment dat de brand al uit de keuken slaat, kun je niet meer weten of het de waterkoker was of de frituurpan. Op gevoel wordt hier dikwijls de oorzaak aangegeven, terwijl eigenlijk brandonderzoek nodig is om de juiste informatie boven tafel te krijgen.”*

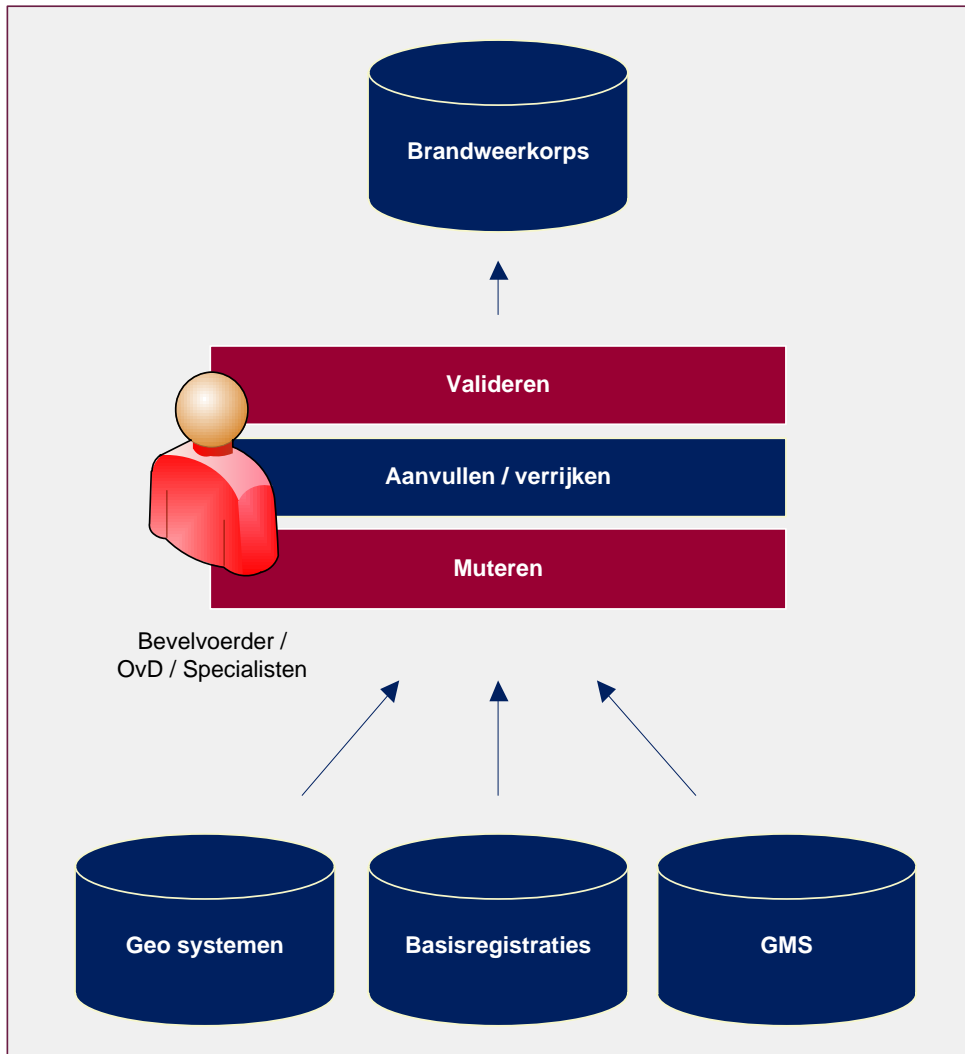
Voor de ‘nieuwe’ informatiebehoefte binnen de bestaande thema’s geldt dat veruit de meeste informatie ook al opvraagbaar is via de bestaande registratiesystemen. Dit is anders voor de thema’s (risicobeheersing en operationele voorbereiding) die nu nog geen onderdeel zijn van de brandweerstatistiek. Op beide thema’s wordt landelijk nog heel verschillend geregistreerd, waardoor het veel moeilijker is voor het ‘vullen’ van deze thema’s voldoende valide en betrouwbare gegevens beschikbaar te krijgen.

De voorgestelde informatielevering vanuit de brandweer in vergelijking met de huidige situatie kan als volgt worden weergegeven:

**Figuur 6a: Huidige informatielevering vanuit de brandweer**



Figuur 6a: Voorgestelde informatielevering vanuit de brandweer



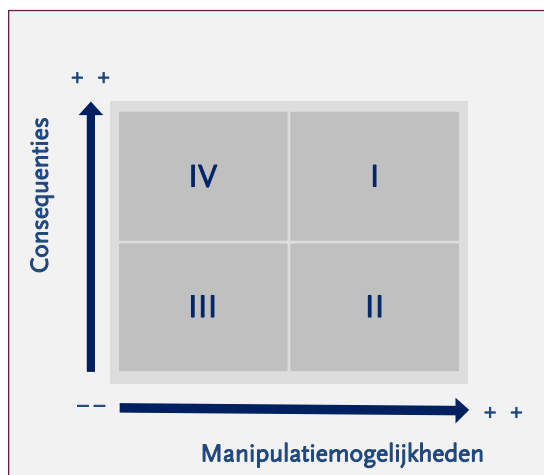
### 6.3 Motivatie en manipulatie

In de vorige paragraaf is duidelijk geworden dat bevelvoerders hoe dan ook een informatiebron zijn voor de brandweerstatistiek. De vraag is welke knelpunten de bevelvoerders ondervinden bij het aanleveren van betrouwbare en valide informatie. Daarbij speelt natuurlijk de ruimte om incomplete of onjuiste gegevens te verstrekken een belangrijke rol. Deze ruimte kan goed in beeld worden gebracht met behulp van de informatie-manipulatie-index.



De index kent twee assen: de horizontale as geeft aan in welke mate het voor de leveranciers mogelijk is om incomplete of onjuiste gegevens aan te leveren, de verticale as geeft aan welke consequenties de manipulatie heeft voor de leveranciers.<sup>72</sup>

**Figuur 7: Informatie-manipulatie-index**



De mogelijkheden voor het aanleveren van incomplete of onjuiste cijfers zijn in het algemeen groot. Veruit de meeste cijfers zijn op dit moment handmatig aan te passen zonder dat de waarheid van de cijfers wordt gecontroleerd. Bepaalde informatie kent bij uitstek de mogelijkheid voor manipulatie, vanwege de onduidelijke en/of oprekbare definities die worden gehanteerd. Van verschillende definities is breed bekend dat deze landelijk op heel uiteenlopende manieren invulling krijgen. Het gevolg is dat (onbewust) onvergelykbare cijfers worden aangeleverd, waardoor een beeld ontstaat dat niet overeenkomt met de werkelijkheid.

#### **1 slachtoffer in een jaar**

*“Op een gegeven moment stond in de statistieken dat wij in een jaar maar 1 slachtoffer hadden gehad bij het uitvoeren van hulpverlening. Dat kan gewoon niet waar zijn. Bij het beter bekijken van de cijfers bleek dat alle slachtoffers bij geredde slachtoffers stonden vermeld.”*

#### **Oprekbare hulptaak**

De definitie van de hulptaak is oprekbaar. Het gevolg is dat alle activiteiten die de brandweer uitvoert, ook oneigenlijke brandweertaken, onder de noemer hulpverlening kunnen worden geschoven. *“Zo kan het zijn dat wij bij een lift opsluiting met een HV1<sup>73</sup> komen aanzetten. Het is de vraag of hier wel een taak voor de brandweer ligt.”*

<sup>72</sup> Van Mill en anderen (2008): 143

<sup>73</sup> HV1 is een hulpverleningsvoertuig met de meest uitgebreide uitrusting.

Of uiteindelijk bewust foutieve of incomplete cijfers worden aangeleverd heeft, vervolgens vooral te maken met de (potentiële) consequenties. In de verkenning van de haalbaarheid zijn drie algemene consequenties te herkennen die kunnen aanzetten tot manipulatie van de cijfers:

- Verlagen van de administratieve lasten
- Het dienen van het korpsbelang
- Hoge (papieren) prestatiedrang

Deze drie consequenties worden hieronder stuk voor stuk kort toegelicht.

Ten eerste zorgt het incompleet of onjuist invullen ervoor dat bevelvoerders de administratieve last sterk kunnen verminderen. Daarbij zijn de bevelvoerders ervan overtuigd dat zij informatie moeten aanleveren die op andere plekken allang beschikbaar is. Het gevoel dat men 'dubbel werk' uitvoert, samen met de gedachte dat de informatie die zij aanleveren toch 'slechts' voor de CBS Brandweerstatistiek is waarvan zij geen enkele baat ondervinden, maakt dat er weinig motivatie is om accurate gegevens aan te leveren.

#### **Registreren met de Franse slag**

Diverse bevelvoerders geven aan dat de CBS-registratie veelal met de Franse slag wordt gedaan. Eén van de bevelvoerders stelt: *“Bevelvoerders doen maar wat want ze zien de cijfers toch nooit meer terug. Er bestaat dan heel weinig motivatie om 's nachts na een incident nog te registreren.”* Een andere bevelvoerder merkt op dat hij het idee had dat nooit iemand wat met de CBS-registraties deed. Daarom heeft hij ooit eens voor drie incidenten achtereen geen CBS-registraties aangeleverd: *“Toen kreeg ik wel een berichtje vanuit boven dat dat dus niet de bedoeling was.”*

Ten tweede kan het belang van het korps om bepaalde scores te halen, aanzetten tot het manipuleren van de informatie. Op basis van 'goede' scores kunnen brandweerkorpsen zich beter voordoen dan ze daadwerkelijk zijn. Voornamelijk in het geval van bepaalde preciaire onderwerpen zoals het dekkingsgebied, opkomsttijden en de vakbekwaamheid van het personeel is het belang voor het brandweerkorps relatief groot, én de mogelijkheden om de gegevens te manipuleren juist heel ruim.

#### **Territoriumdrang**

*“We zitten bij de brandweer in een tijd dat de gemiddelde uitruktijd een factor is bij het bepalen van het dekkingsgebied. Deze ontwikkeling heeft vrijwel zeker invloed op de registraties. Het is gewoon mogelijk om door structureel nét verkeerd te timen je uitrukgebieden groter te maken.”* Overigens kan in toenemende mate gebruik worden gemaakt van plaatsbepalingssystemen, wat de betrouwbaarheid van registratie van de opkomsttijden ten goede komt.

Ten derde wordt onderkend dat de bevelvoerders bij het aanleveren van onjuiste en/of incomplete gegevens ook gedreven kunnen worden door een individueel belang. Over het algemeen wil men graag te boek staan als een bevelvoerder die goed werk levert. Door cijfers en informatie over de inzet te manipuleren, is het voor de bevelvoerder mogelijk om een beeld neer te zetten over hun optreden dat een verbeterde weergave is van de werkelijkheid.

## **Altijd goed werk leveren**

De verwachting van verschillende bevelvoerders is dat in de praktijk de neiging zal bestaan om de cijfers ten positieve van het eigen optreden te manipuleren: *“Dan zeg je dat de brand bij aankomst wat ernstiger was en dat je inzet vervolgens heeft bijgedragen aan het onder controle krijgen van de brand.”*

Ruimte voor manipulatie van informatie zal altijd blijven bestaan. Om deze ruimte zo min mogelijk consequenties te laten hebben voor de bruikbaarheid van de brandweerstatistiek moet aandacht worden besteed aan het belang van de bevelvoerder. Een manier om de CBS-registraties voor de bevelvoerder belangrijk te maken, is door het onderdeel te maken van de staande kwaliteitscyclus ('plan-do-check-act'). Op het moment dat de informatie die aan het CBS aangeleverd moet worden ook onderdeel wordt van de leercyclus van de bevelvoerder worden zij namelijk direct geconfronteerd met het belang om accurate gegevens aan te leveren aan het CBS.<sup>74</sup> De analyse van de door hen geleverde informatie heeft namelijk op die manier directe invloed op hun praktijk. Verder zou het belang van zuivere registratie ook al onderdeel moeten zijn van het opleidingsprogramma.

Ten slotte is de ruimte voor manipulatie ook te beperken door de informatie die vanuit bevelvoerders wordt aangeleverd te beperken. Bij grotere incidenten waarbij de Officier van Dienst (OvD) aanwezig was, kan deze verantwoordelijk worden voor de beoordeling en classificatie van de gegevens. Verder kunnen ook de resultaten van een onderzoeksteam in de CBS informatie worden meegenomen.

---

<sup>74</sup> Let op: het CBS is niet gemachtigd om op individueel niveau terugkoppeling te geven. Hier ligt dan ook een taak voor het brandweerkorps zelf.

## 7. Conclusies en aanbevelingen

### 7.1 Conclusies

De bevindingen van dit onderzoek leiden tot de volgende hoofdconclusies:

1. De huidige brandweerstatistiek voldoet niet

Uit het onderzoek blijkt dat de respondenten de brandweerstatistiek maar heel beperkt bruikbaar achten. De meest genoemde redenen voor de beperkte bruikbaarheid van de brandweerstatistiek zijn dat de cijfers maar een beperkt zicht geven van de brandweerstatistiek doordat niet alle korpsen informatie aanleveren. Ook speelt mee dat de brandweerkorpsen deels incomplete of onjuiste data aanleveren. Daar bovenop komt dat voor de meeste respondenten geldt dat de gegevens bij publicatie niet actueel genoeg meer zijn om goed te kunnen gebruiken bij het uitvoeren van hun functie.

2. De informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek is veranderd

In dit onderzoek is vastgesteld dat de informatiebehoefte van de afnemers van de brandweerstatistiek is veranderd. In lijn met de ontwikkelingen binnen het brandweerdomein is steeds meer behoefte aan informatie over de 'voorkant' van het brandweerwerk: risicobeheersing en operationele voorbereiding. Binnen de bestaande thema's (brand, hulpverlening en bedrijfsvoering) is behoefte aan informatie die beter aansluit bij de huidige wet- en regelgeving en de dagelijkse praktijk van de brandweer.

3. De huidige informatieverzameling leidt tot een onbruikbare brandweerstatistiek

Het staat niet ter discussie dat de huidige informatieverzameling niet toereikend is om tot een bruikbare brandweerstatistiek te komen. Bij de huidige informatieverzameling wordt amper gebruikt gemaakt van andere informatiebronnen dan de brandweer. Verder wordt bij het samenstellen van de huidige brandweerstatistiek nog veel te weinig gebruik gemaakt van de geautomatiseerde registratiesystemen van de brandweer. De brandweerstatistiek leunt nog in te sterke mate op de informatie van de bevelvoerder, terwijl bekend is dat veel van de gevraagde informatie daar helemaal niet beschikbaar is.

### 7.2 Beantwoording onderzoeksvragen

De hoofdconclusies van het onderzoek zijn in het vervolg van dit hoofdstuk verder uitgewerkt door de verschillende deelvragen expliciet te beantwoorden.

1. Wie zijn de afnemers van de brandweerstatistiek?

2. Waarvoor wordt de informatie gebruikt?

In het volgende schema zijn de functies van de brandweerstatistiek gekoppeld aan verschillende gebruikersgroepen.

**Tabel 7: Overzicht afnemers brandweerstatistiek**

Functie	Beschrijving	Gebruikersgroep
Verantwoording naar bestuur	De informatie uit de brandweerstatistiek kan worden gebruikt ter verantwoording richting lokaal/regionaal bestuur. Wij bedoelen hiermee dat de brandweer zich middels de cijfers en andere informatie uit de Brandweerstatistiek jaarlijks kan verantwoorden voor haar inspanningen, maar ook kan uitleggen waarom op bepaalde onderdelen juist lager (of: hoger) gescoord wordt dan bijvoorbeeld het landelijk gemiddelde.	Brandweerkorpsen Gemeentebesturen
Ontwikkelen van beleid	De brandweerstatistiek omvat informatie die belangrijke input kan zijn voor beleidsontwikkeling op verschillende niveaus. Concreter geformuleerd: de cijfers en informatie uit de brandweerstatistiek omvatten belangrijke aanknopingspunten voor beleidsmakers om gericht beleid te ontwikkelen ter verbetering van de brandweezorg en -brandweerorganisatie.	Ministerie van Veiligheid en Justitie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Veiligheidsregio's Gemeenten Nederlands Forensisch Instituut Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Sturing van de organisatie	De brandweerkorpsen kunnen de brandweerstatistiek gebruiken om de eigen organisatie (bij) te sturen. Het vergelijken van de eigen prestaties met de prestaties van andere korpsen kan zicht geven op de verbeterpunten.	Brandweerkorpsen
Informatie en voorlichting	De brandweerstatistiek kan worden gebruikt om informatie van de pers aan te vullen en journalistieke bevindingen te duiden. Het hoofddoel is om het publiek te informeren over het functioneren van de Nederlandse brandweer.	Brandweerkorpsen Diverse media Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Belangenbehartiging	De brandweerstatistiek kan worden gebruikt om aan de leden van vakbonden en andere belangenverenigingen uit te leggen hoe de brandweezorg en de brandweerorganisatie in Nederland er voor staan.	Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers Vakbonden

Functie	Beschrijving	Gebruikersgroep
Verkennen van commerciële kansen <sup>75</sup>	Private organisatie kunnen de brandweerstatistiek gebruiken voor commerciële doeleinden. Zo kunnen aan de hand van de brandweerstatistiek marktkansen in beeld worden gebracht, maar is het bijvoorbeeld ook relevante informatie voor verzekeringsbedrijven, bijvoorbeeld bij het inventariseren van risico's.	Verzekeringsbedrijven Brancheorganisaties Private beveiligingsbedrijven
Inspecties	Brandweerstatistiek kan worden gebruikt voor het toetsen van de uitvoering aan de wettelijke kaders.	Inspectie Veiligheid en Justitie Inspectie Leefomgeving en Transport Inspectie SZW
Onderzoek	De brandweerstatistiek kan worden gebruikt als belangrijke bron van informatie voor (wetenschappelijk) onderzoek. Feiten en cijfers over de prestaties van de brandweer worden in onderzoeken dikwijls gebruikt als relevante (context)informatie, maar ook als aanleiding om nader onderzoek in te stellen.	Onderzoeksraad voor Veiligheid Universiteiten en Hogescholen Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid Onderzoeksbureaus: Falck/AVD, COT, Crisislab

### 3. Welke verschijningsfrequentie kent de verbeterde brandweerstatistiek?

De wens is dat de brandweerstatistiek frequenter gepubliceerd wordt dan eenmaal per jaar. Over de precieze frequentie van publicatie lopen de meningen van de afnemers uiteen. De meerderheid ziet het liefst dat de brandweerstatistiek elk kwartaal verschijnt. Men beseft echter wel dat er een bepaalde tijd nodig is voor de verwerking van de informatie. Of het per kwartaal laten verschijnen van de (verbeterde) brandweerstatistiek realistisch is, is een vraag die op dit moment nog niet beantwoord kan worden.

### 4. Wat zijn eisen van de afnemers ten aanzien van betrouwbaarheid, validiteit en actualiteit?

De afnemers stellen dat de statistiek volledig betrouwbaar en valide moet zijn. Voor actualiteit van de gegevens geldt dat men onderscheid maakt tussen de eisen aan informatie over het brandweeroptreden en de informatie over financiën en organisatie. Waar het gaat om informatie over het brandweeroptreden mag de informatie maximaal 4 maanden oud zijn. Voor de informatie financiën en organisatie is 12 maanden de grens.<sup>76</sup>

<sup>75</sup> De brandweerstatistiek kan weliswaar gebruikt worden om commerciële kansen te verkennen, maar dit is volgens het CBS geen doel.

<sup>76</sup> Resultaten uit de GDR-sessies.

Gegevens die ouder zijn dan respectievelijk 4 en 12 maanden hebben veel minder gebruikswaarde volgens de afnemers. Deze gegevens zijn puur en alleen interessant voor het in beeld brengen van trends.

5. In welke mate verstaan de afnemers hetzelfde onder de begrippen van het trefwoordenregister van het CBS?

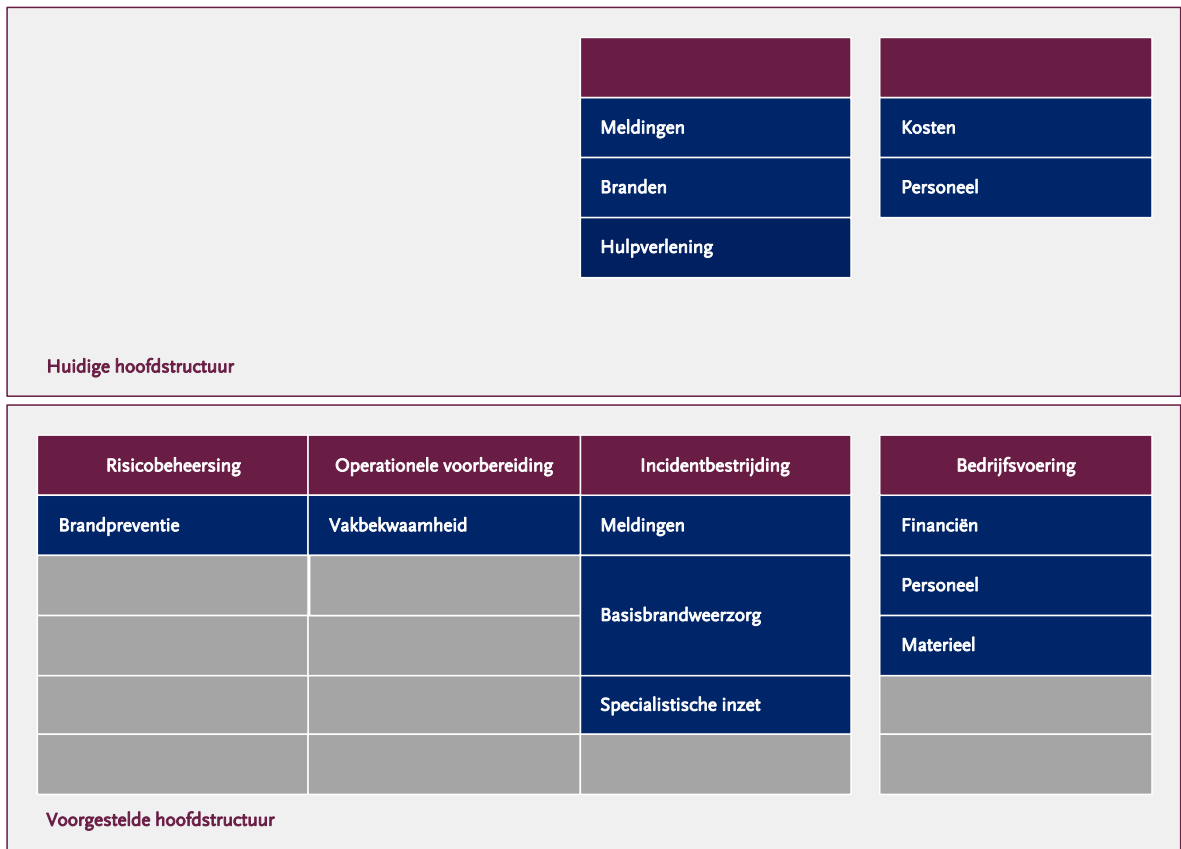
De huidige brandweerstatistiek kent diverse begrippen waarvoor geldt dat de definities ruim en oprekbaar zijn. Voor deze begrippen geldt dat voor de afnemers onduidelijk is wat precies hieronder wordt verstaan. Deze onduidelijkheid wordt vergroot doordat men ook weet dat de verschillende brandweerkorpsen aan deze begrippen een eigen invulling geven waardoor de vergelijkbaarheid van de gegevens afneemt. Er bestaat een sterke behoefte aan het uniform definiëren van de kernbegrippen in de brandweerstatistiek.

6. Welke thema's zijn - kijkend naar de bestaande themastructuur van de brandweerstatistiek - volgens de verschillende afnemers wenselijk?

Naast de bestaande thema's (meldingen, brand, hulpverlening, organisatie en financiën) bestaat behoefte aan informatie over enkele andere thema's. Belangrijke reden is dat het brandweerwerk in het verloop van de tijd veranderd is: de aandacht gaat – naast het beperken van brand – steeds meer naar het voorkomen van en voorbereiden op brand. De informatiebehoefte heeft zich op vergelijkbare manier ontwikkeld.

Het verschil tussen de huidige themastructuur en de voorgestelde themastructuur is weergegeven in onderstaande figuren:

**Figuur 8: Vergelijking van de huidige en de voorgestelde hoofdstructuur**



7. In hoeverre bestaat bij de afnemers een onderscheid tussen structurele informatiebehoefte en verdiepende/tijdelijke informatiebehoefte?

De huidige brandweerstatistiek wordt inflexibel geacht. Daardoor kan de statistiek niet voldoen aan de wens om input te leveren aan actuele (politieke) discussies over de brandweer. Aan de andere kant wordt het langjarige karakter van de brandweerstatistiek ook gewaardeerd. De waarde van de brandweerstatistiek schuilt volgens de afnemers voor een belangrijk deel in het in kaart kunnen brengen van lange termijn ontwikkelingen. De behoefte aan verdiepende/tijdelijke informatiebehoefte bestaat wel, maar is niet los te zien van de vaste themastructuur. Voorwaarde voor het opnemen van een tijdelijke thema in de brandweerstatistiek is dan ook dat het een verdieping moet zijn van een structureel thema.



8. Welke knelpunten bestaan er bij het aanleveren van de gewenste gegevens?

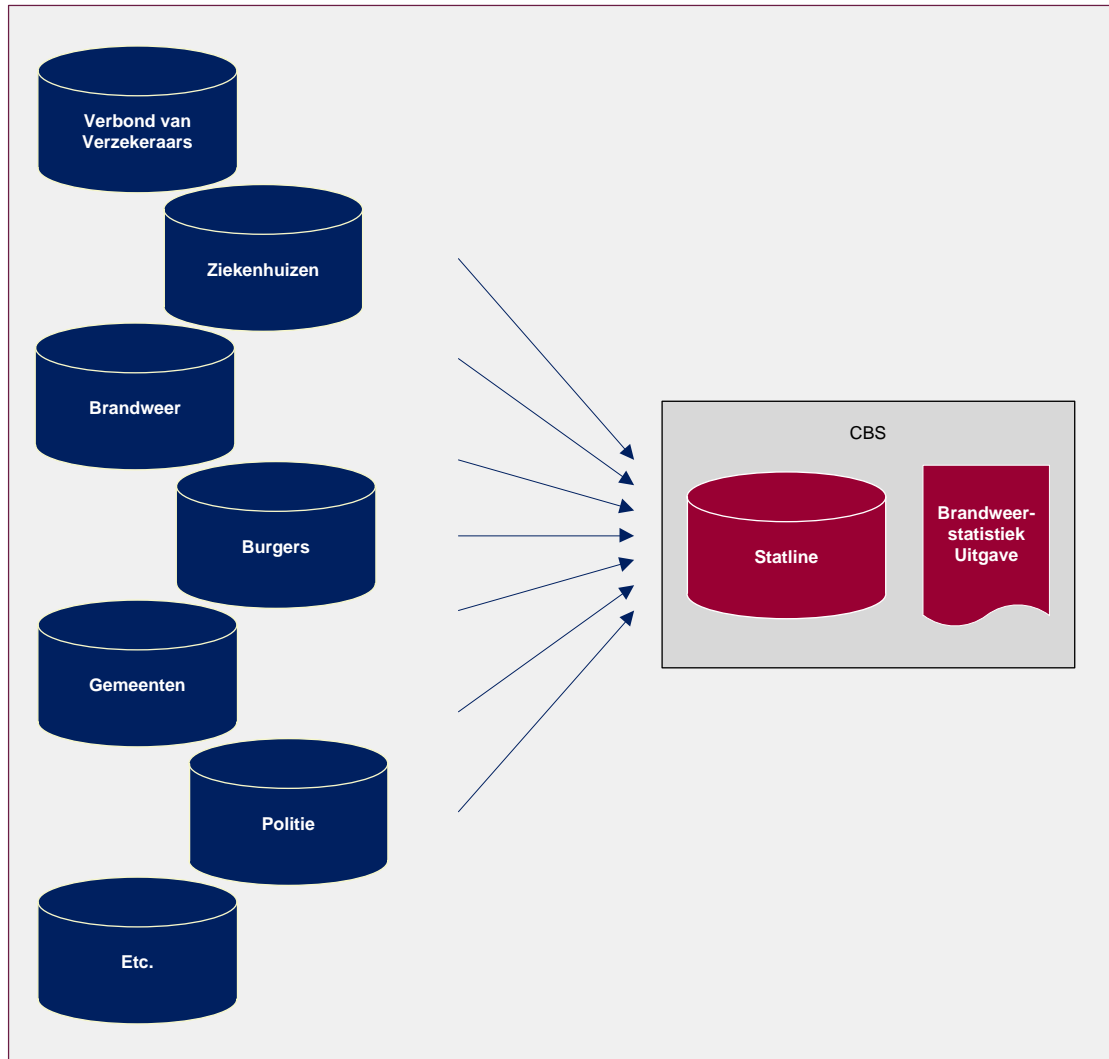
Er zijn drie belangrijke knelpunten te onderscheiden

- i. Via de bevelvoerder kan niet alle informatie uitgevraagd worden, omdat hij simpelweg niet alle informatie beschikbaar heeft (denk aan: schadebedrag, functie van het object et cetera).
- ii. Via de bevelvoerder kan geen verdiepende informatie worden verzameld, omdat niet elke bevelvoerder hiervoor over de juiste expertise beschikt (denk aan: informatie over specialistische inzetten).
- iii. De bevelvoerder kan bepaalde informatie wél aanleveren (voornamelijk basale informatie over de inzet) maar is niet altijd gemotiveerd om dit accuraat te doen.

9. Hoe kunnen de knelpunten worden opgelost?

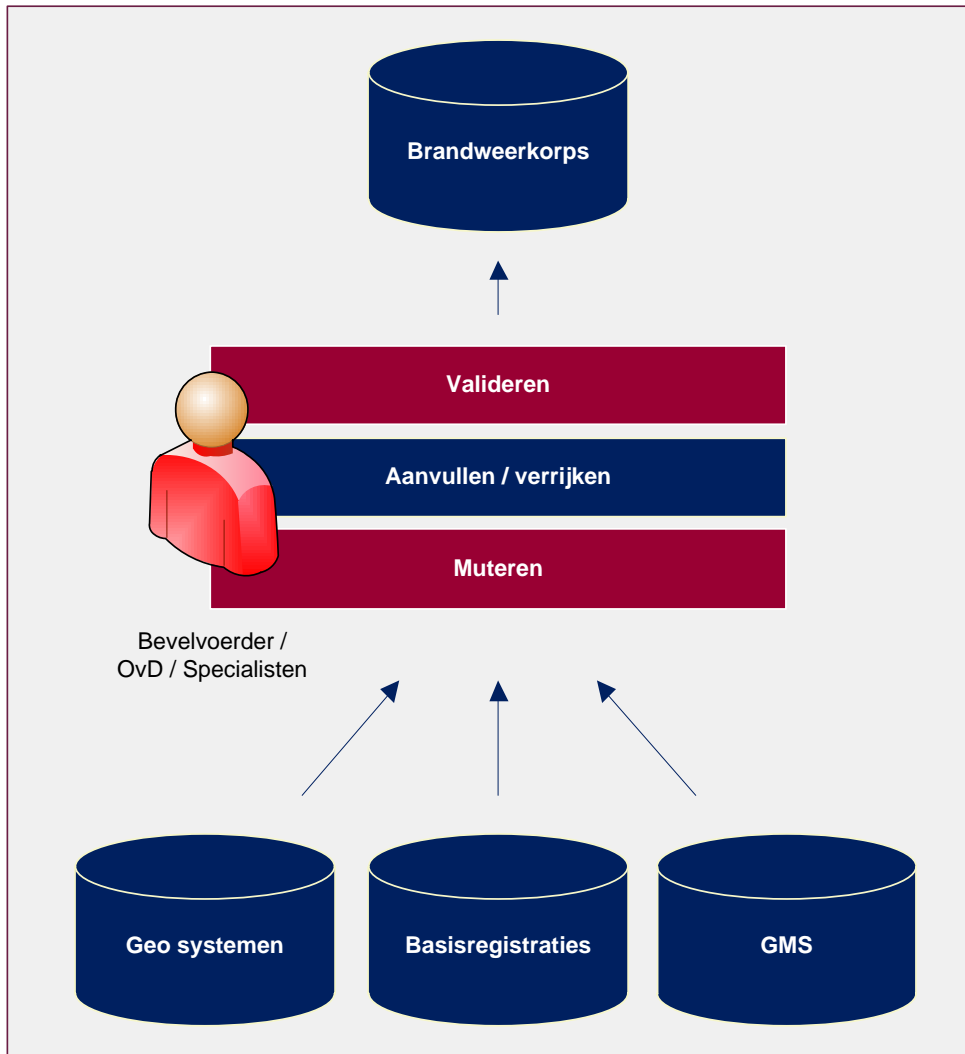
Knelpunt 1 en 2 kunnen worden opgelost door bij het samenstellen van de brandweerstatistiek gebruik te maken van diverse bronnen, zowel binnen als buiten de brandweer. Het uitgangspunt is dat de rol van de brandweer bij de levering zich beperkt tot informatie over de activiteiten van de brandweer. De overige informatie kan ook, of kan zelfs beter, via andere bronnen verzameld worden.

Figuur 9: Voorgestelde informatiestructuur



De informatie over de activiteiten van de brandweer wordt zoveel mogelijk geleverd via de bestaande registratiesystemen. Verdiepende informatie over de activiteiten van de brandweer wordt geleverd door specialisten. In deze constructie is de bevelvoerder alleen nog verantwoordelijk voor levering van basale informatie over zijn/haar primaire taak: het bestrijden van de brand en het verlenen van hulp. Het is daarvoor nodig dat de bevelvoerder ook de mogelijkheid krijgt om aan te geven dat informatie bij hem/haar "onbekend" is en dat dit bijvoorbeeld, als trigger werkt voor de inzet van een onderzoeksteam.

Figuur 10: Voorgestelde informatielevering vanuit de brandweer



Knelpunt 3 vraagt om een mentaliteitsverandering bij de bevelvoerders. Behalve dat veel demotivatie bij de bevelvoerders al weggenomen wordt door hen alleen te bevragen op informatie die alleen zij ter beschikking hebben, moeten de bevelvoerders ook intrinsiek gemotiveerd raken om accurate informatie aan te leveren aan het CBS. Een manier om de CBS-registraties voor de bevelvoerder belangrijk te maken, is door het onderdeel te maken van de staande kwaliteitscyclus ('plan-do-check-act'). Op het moment dat de CBS-informatie onderdeel wordt van de leerproces van de bevelvoerder worden zij namelijk direct geconfronteerd met het belang om accurate gegevens aan te leveren aan het CBS. Verder zou het belang van zuivere registratie ook al onderdeel moeten zijn van het opleidingsprogramma.

Het verdient ten slotte aanbeveling om de ruimte voor manipulatie te beperken door bevelvoerders zoveel mogelijk te ontlasten van hun registratietaak.

Bij grotere incidenten waarbij de Officier van Dienst (OvD) aanwezig was, kan deze verantwoordelijk worden voor de beoordeling en classificatie van de gegevens. Verder kunnen ook de resultaten van een onderzoeksteam in de CBS informatie worden meegenomen.

### 7.3 Enkele aanbevelingen voor het vervolg

Op basis van onze bevindingen doen wij enkele aanbevelingen voor het vervolg van het project 'Verbeteren brandweerstatistiek':

#### 1. Sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande registratiesystemen

Uit het onderzoek blijkt dat al veel informatie over de brandweer relatief eenvoudig beschikbaar gemaakt kan worden vanuit meldkamersystemen, databases van brandonderzoeksteams et cetera. Ook zou (net als bij andere statistiekrapportages van het CBS) veel meer informatie van (keten)partners benut kunnen worden.

Om optimaal gebruik te maken van deze bestaande registratiesystemen zou het verder uitwerken van de informatiestructuur ('matchen informatiebehoefte') de volgende logische stap moeten zijn.

Wij adviseren om als volgende stap eerst te inventariseren welke informatie beschikbaar is en welke definities daarbij gebruikt worden om vervolgens tot een werkbaar definitieboek en informatiestructuur te komen. Het zou namelijk kunnen zijn dat prioriteren om reden van een te lange vragenlijst niet meer nodig is als veel gegevens vanuit andere bronnen beschikbaar zijn.

#### 2. Sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande indelingen

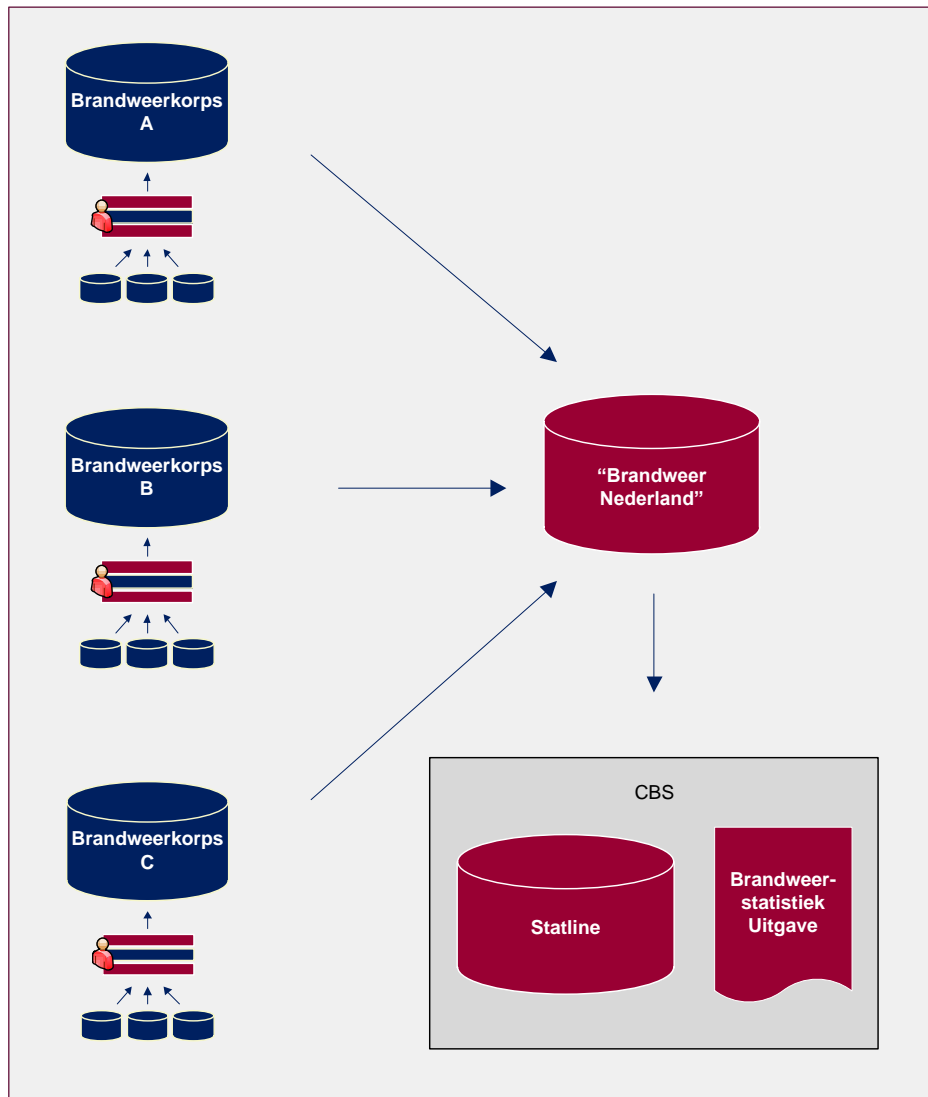
Er is binnen de brandweer een groot aantal landelijke en regionale initiatieven waarin definities zijn vastgelegd. Deze definities blijken echter niet altijd landelijk vastgesteld te zijn, waardoor gegevens onvoldoende vergelijkbaar zijn. Gezien het dwingende karakter van de CBS-statistiek is het van belang hier nauw op te trekken met de branche: de nieuwe statistiek kan een goed hulpmiddel zijn om landelijke uniformiteit te forceren.

#### 3. Verduidelijk vanuit het CBS het doel van de brandweerstatistiek

De informatiebehoefte tussen de diverse doelgroepen, zoals die in het begin van het onderzoek gedefinieerd zijn, is zeer divers. De behoefte aan informatie per veiligheidsregio, vanuit inspectie, management en systeemverantwoordelijke verschilt sterk van die van bijvoorbeeld brandonderzoekers op landelijk niveau. Het streven om de brandweerstatistiek af te stemmen op de informatiebehoefte van de afnemers kent vanuit het CBS naar onze mening nog onvoldoende kader, waardoor de functie van de statistiek in de praktijk 'opgerekt' zou kunnen worden tot een landelijke brandweerdatabank. Ons inziens zou een dergelijke landelijke databank idealiter

georganiseerd en onderhouden moeten worden door 'brandweer Nederland' in plaats van door het CBS.<sup>77</sup>

**Figuur 11: Aanbevolen informatievoorziening**



Als het CBS wil voorkomen dat het toch de organisatie en het onderhoud van een landelijke database opgedrongen krijgt, adviseren wij om het overkoepelende doel van de CBS brandweerstatistiek duidelijker af te bakenen dan nu het geval is. Naar ons idee is deze discussie

<sup>77</sup> De branche (in casu: enkele regionaal commandanten die wij hierover spraken) blijkt zich goed bewust te zijn dat men dit zelf vanuit 'brandweer Nederland' moet organiseren, maar de realisatie hiervan zal zeker nog enkele jaren duren.

geen onderdeel van het project 'Verbeteren brandweerstatistiek' maar een opdracht voor het CBS. De uitkomsten van deze strategische discussie zijn vanzelfsprekend wel bepalend voor het vervolg van het project.

#### 4. Rampenbestrijding en crisisbeheersing

(De coördinatie van) Rampenbestrijding en crisisbeheersing is geen 'eigendom' of 'monopolie' van de brandweer maar de brandweer levert wel een belangrijke bijdrage aan deze gezamenlijke taak van de hulpverleningsdiensten.

Er is op dit moment nauwelijks statistische informatie hierover beschikbaar. Als er bij het CBS geen plannen voor een separate statistiek op dit thema zijn, adviseren wij om in de hoofdstructuur onder bijvoorbeeld Incidentbestrijding ook aantallen GRIP3- en GRIP4-incidenten inzichtelijk te maken, inclusief de specifieke inzet van de brandweer hierbij.

## 8. Geraadpleegde literatuur

- Berenschot (2012) *Eindrapportage Aristoteles. Prestatiemeting en –verantwoording in de veiligheidsregio’s*. Berenschot/NVBR/GHOR Nederland: Utrecht.
- Bryman, A. (2004) *Social Research Methods*. Oxford University Press: Oxford.
- CBS (2011) *Brandweerstatistiek 2010*. CBS: Den Haag/Heerlen.
- Dikkenberg, R., J. Post, J. van der Schaaf, C. Tonnaer (2012) *Verbeteren brandveiligheid. Proof of concept Cascademodel 2.0*. NIFV: Arnhem.
- IOOV (2006) *Bestuurlijke aansturing van de brandweezorg. De resultaten van twee onderzoeken: “de gemeentelijke aansturing van de brandweezorg” en “het bestuurlijk stelsel voor de brandweezorg”*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Sociaal Economisch Onderzoek (2009). *Brandveiligheid: Wie doet wat wanneer hoe, en waarom?* Amsterdam: SEO .
- Stol, W., M. Dommenieen D. Kooistra (2005) *Brandpunt op informatie. Naar gefundeerde verbeteringen in de brandweezorg*. Noordelijke Hogeschool Leeuwarden: Leeuwarden.
- Tonnaer, C. (2010) *Registratie Fysieke Veiligheid. Een intentariserend onderzoek naar gegevensregistratie van incidenten en incidentbestrijding*. NIFV: Arnhem.
- Van Mil, B., N. Boer, G. van Velzen, H. de Bruijn, E. ten Heuvelhof, A. Dijkzeul en M. Noordink (2008) *Prestaties afspreken doe je zo! Lessen over outputsturing uit acht sectoren*. Koninklijke van Gorcum/Berenschot fundatie: Assen.
- Weening. H. (2006) *CBS Brandweerstatistiek 2004*. Regioplan: Amsterdam.
- Wetenschappelijk Raad Brandweer (2012) *Meerjarenonderzoeksprogramma NVBR 2012-2016. Brandweer: Deskundig, Daadkrachtig en Behulpzaam*.

## Bijlage I

**Samenstelling begeleidingscommissie**



# Berenschot

- Bart Bakker (Vrije Universiteit Amsterdam), voorzitter
- Heleen de Goeijen (Ministerie van VenJ)
- Ronald Kraan (VBV)
- Job Kramer (NVBR)
- Theo van Mullekom (WODC)
- Mark Vlemmings (CBS)

## Bijlage II

**Respondenten verkennende interviews**

# Berenschot

- Anton Dorst (Inspectie VenJ)
- Cees van Beek (VBV)
- Erik Bosscher (VEBON)
- Frank Huizinga (NVBR)
- Henk Meijer (Brandweer Hollands-Midden)
- Henri Foederer (Inspectie VenJ)
- Ira Helsloot (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Jac Rooijmans (Wetenschappelijk Raad Brandweer)
- Marcel van Eck (Ministerie van Veiligheid en Justitie)
- Marcel Appeldoorn (Brandweer Midden- en West Brabant)
- Mark Vlemmings (CBS)
- Martien Aartman (VEBON)
- Stephan Wevers (NVBR)

## Bijlage III

**Respondenten GDR-sessies**

# Berenschot

- Annemarie Breur (NVBR)
- Alexander Heijnen (Landelijk Project Natuurbrand)
- Barry van 't Padje (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Erik Saaltink (NVBR)
- Folkert van der Ploeg (Hulpverleningsdienst Regio Twente)
- Guido Legemaate (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Gerthe Vonk (Veiligheidsregio Haaglanden)
- Henri Foederer (Inspectie VenJ)
- Helene Plaggenberg (Inspectie SWZ)
- Heleen de Goeijen (Ministerie van Veiligheid en Justitie)
- Jan-Hein Carree (Veiligheidsregio Kennemerland)
- Jan Hazeleger (Veiligheidsregio Utrecht)
- Jan Oldenburger (Stichting Probos)
- Job Kramer (Veiligheidsregio Haaglanden)
- Joop Koelmans (Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond)
- Karin Delsmen (Inspectie VenJ)
- Lotte Scholten (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Marcel van Galen (Brandweer Flevoland)
- Marcel Koene (Veiligheidsregio Haaglanden)
- Mark Vlemmings (CBS)
- Martine Duyvis (NIFV)
- Martien Thijssen (Brandweer Nijmegen)
- Nino Manzoli (Ministerie van Veiligheid en Justitie)
- Pieter van Beek (VAB Luctor et Emergos)
- Richard Knauf (Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond)
- Rijk van den Dikkenberg (NIFV)
- Warner Hoving (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Willem Relou (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

## Bijlage IV

**Respondenten expertsessies**

# Berenschot

- Albert Patist (Brandweer Utrecht)
- Arthur Haasbroek (Brandweer Hollands-Midden)
- Folkert van der Ploeg (Hulpverleningsdienst Regio Twente)
- Guido Legemaate (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Joop Wessels (Brandweer Twente)
- Joost Nijenhuis (Brandweer Twente)
- Harald Aarnink (Brandweer Twente)
- Harrie Winkeler (Brandweer Flevoland)
- Herman Koers (Brandweer Twente)
- Jeroen Brouwer (Brandweer Twente)
- Johan Brandsma (Brandweer Hollands-Midden)
- Kees Weerheim (Veiligheidsregio Haaglanden)
- Martijn Boeijink (Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond)
- Milou Ehlich (Brandweer Amsterdam-Amstelland)
- Rijk van den Dikkenberg (NIFV)
- Ronald Kraan (VBV)
- Warner Hoving (Brandweer Amsterdam-Amstelland)

## Bijlage V

**Respondenten validatie-interviews**



# Berenschot

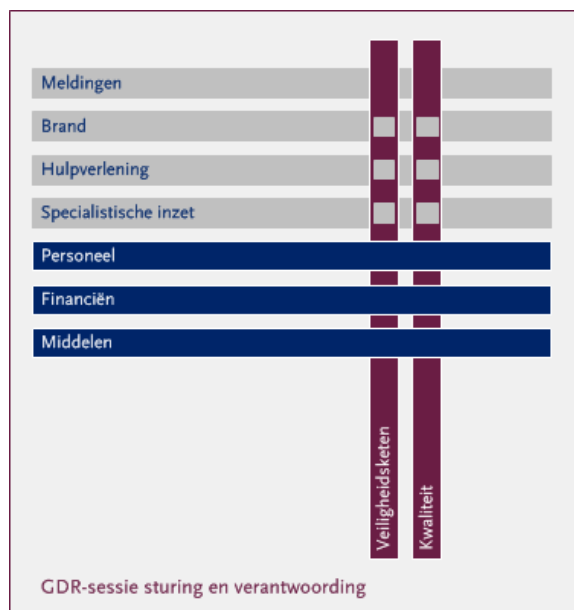
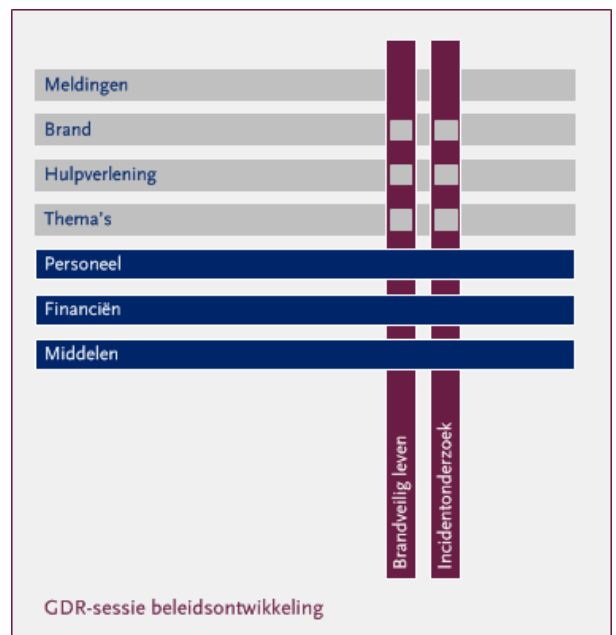
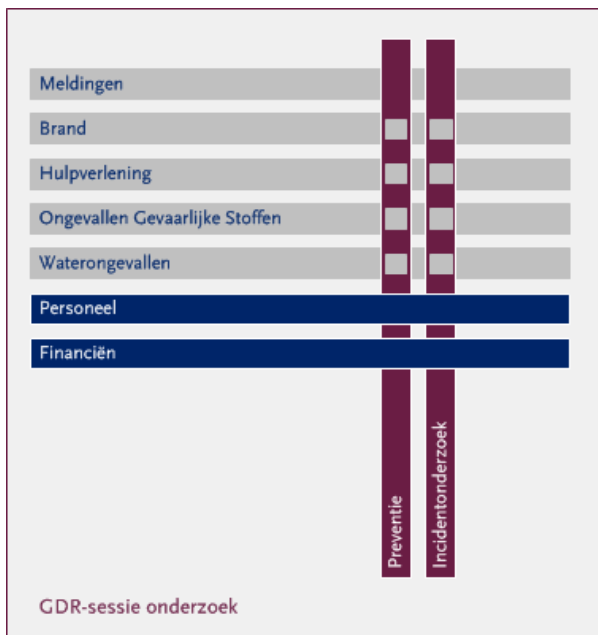
- Eugene van Mierlo (programma coördinator risicobeheersing, NVBR)
- Lieke Sievers (programmaleider management en bedrijfsvoering, NVBR)
- Mark Luijten (programma coördinator informatievoorziening, NVBR)
- Menno van Duin (lector rampenbestrijding en crisisbeheersing, NIFV/Politie Academie)
- René Hagen (lector brandpreventie, NIFV)
- Ricardo Weewer (lector brandweerkude, NIFV)
- Wendy Kiel (programma coördinator brandweezorg, NVBR)

## Bijlage VI

**Resultaten van de GDR-sessies**

# Berenschot

Hieronder zijn de themastructuren weergegeven die als deelresultaat in verschillende GDR-sessies zijn ontstaan:



## Bijlage VII

**Vergelijking CBS Brandweerstatistiek met de World Fire Statistics en de Fire Statistics Europe**

In de onderstaande tabel is de CBS brandweerstatistiek vergeleken met de World Fire Statistics en de Fire Statistics Europe.

CBS Brandweerstatistiek		World Fire Statistics		Fire Statistics of Europe	
Thema Meldingen		Thema Meldingen		Thema Meldingen	
Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie
Brandmeldingen	Schoorsteenbrand Buitenbrand Kleine binnenbrand (Middel)grote binnenbrand Brandmeldingen via brandmeldinstallatie Tijdstip van de brandmelding	Brandmeldingen	Niet van toepassing	Brandmeldingen	Niet van toepassing
		Incidenten	Niet van toepassing	Melding voor hulpverlening	Niet van toepassing
Meldingen voor hulpverlening	Hulpverlening in gebouwen Hulpverlening buiten gebouwen	Meldingen voor hulpverlening	Technische hulpverlening Medische hulpverlening	Medische hulpverlening	Niet van toepassing
Loos alarm	Loos alarm naar aard Loos alarmmeldingen via brandmeldinstallatie naar object en oorzaak	Loos alarm	Niet van toepassing	Loos alarm	Onechte meldingen Ongewenste meldingen
		Overige meldingen	Niet van toepassing	Overige meldingen	Niet van toepassing

# Berenschot

Thema Brand		Thema Brand		Thema Brand	
Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie
Aard van de brand	Schoorsteenbrand Buitenbrand Binnenbrand	Aard van de brand	Schoorsteenbrand Binnenbrand Buitenbrand Voertuigbrand Bosbrand Grasbrand Afvalbrand Overig	Aard van de brand	Schoorsteenbrand Binnenbrand Voertuigbrand Bosbrand Grasbrand Afvalbrand Overig
Uitruktijden, rijtijden en opkomsttijden	Uitruktijden per provincie Rijtijden per provincie Opkomsttijden per provincie				
Objecten en oorzaken van buiten- en binnenbranden	Binnenbranden naar oorzaak <sup>78</sup> Buitenbranden naar oorzaak			Objecten	Gebouwen Buitenbranden Openbaar vervoer
				Oorzaken van branden	Brandstichting Kinderen spelend met vuur Roken Brandgevaarlijke werkzaamheden Technisch defect Broei/zelfverhitting Vuurwerk Onbekend Overig

<sup>78</sup> In de CBS brandweerstatistiek zijn de volgende oorzaken onderscheiden: roken, vuurwerk, brandstichting, verkeerd gebruik/defect apparatuur, brandgevaarlijke werkzaamheden, kinderen spelend met vuur, broei/zelfverhitting.

# Berenschot

Thema Brand		Thema Brand		Thema Brand	
Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie
Directe financiële schade	Gemiddeld schadebedrag per brand Brand naar aard en schade Binnen- en buitenbranden met schade naar object	Economisch-statistische evaluatie van de 'kosten' van brand	Directe schade door brand Kosten van de brandweer	Financiële schade door brand	Niet van toepassing
			Indirecte kosten door brand Kosten brandverzekeringen Kosten brandbeveiliging in gebouwen		
Slachtoffers en reddingen bij brand	Dodelijke slachtoffers bij brand Gewonde slachtoffers bij brand Geredde slachtoffers bij brand	Slachtoffers en reddingen bij brand	Dodelijke slachtoffers bij brand Gewonde slachtoffers bij brand	Slachtoffers en reddingen bij brand	Dodelijke slachtoffers bij brand Gewonde slachtoffers bij brand
Branden in woningen	Opkomsttijd bij branden in woningen Oorzaak van woningbranden Schadebedrag naar soort woning Branden met schade in woningen Slachtoffers bij branden in woningen Doden en gewonden bij branden in woningen (excl. brandweerpersoneel)				

# Berenschot

Thema Hulpverlening				
Categorie	Subcategorie			
Aard van de hulpverlening	Bergen van een lijk Bergen of verwijderen van een auto Reinigen van wegen of terreinen Openen van deuren Bevrijden van dieren Geen hulp meer nodig Stormschade/wateroverlast Bevrijden of redden van personen			
Slachtoffers, reddingen en eerste hulp	Slachtoffers en reddingen bij hulpverlening, naar werkzaamheden Slachtoffers en reddingen bij hulpverlening naar object			



# Berenschot

Thema Personeel		Thema Personeel, Materieel en Huisvesting		Thema Personeel, Materieel en Huisvesting	
Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie
Personeel werkzaam in een repressieve rang	Brandweelieden naar dienstverband en geslacht Brandweelieden per regio, naar dienstverband en rangniveau Brandweelieden per regio, naar dienstverband en rangniveau, per 100.000 inwoners	Personeel werkzaam bij de brandweer	Aantal professionals Aantal part-time professionals Aantal vrijwilligers	Personeel werkzaam bij de brandweer	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Aantal professionals</li> <li>- Aantal part-time professionals</li> <li>- Aantal vrijwilligers</li> <li>- Overig</li> </ul>
Overig personeel	Overige personeel per regio Overig personeel per 100.000 inwoners				
		Huisvesting	Aantal brandweerposten	Huisvesting	Aantal professionele brandweerposten Aantal 'mix' (vrijwilligers en professionals) brandweerposten Aantal part-time brandweerposten Aantal vrijwillige brandweerposten - Overig
		Materieel	Aantal blusvoertuigen Aantal ladderwagens	Materieel	Aantal blusvoertuigen Aantal ladderwagens Aantal ambulances Aantal reguliere brandweerauto's

# Berenschot

Thema Kosten van de brandweer		Thema Kosten van de brandweer		Thema Kosten van de brandweer	
Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie	Categorie	Subcategorie
Gemeente grootte	Kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding naar inwonersaantal	Totale kosten van de brandweer	Kosten van de brandweer uitgedrukt in het % GDP		
Provincies en stedelijkheid	Kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding per provincie  Gemiddelde kosten van gemeenten aan brandweer en rampenbestrijding, naar stedelijkheid				